

Handläggare: Tuula Kipinoinen Ericsson
Telefon: 08-508 22 023

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2010-02-11

Årsredovisning 2009 Hägersten-Liljeholmen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förslag till årsredovisning för 2009.
2. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd begär hos kommunstyrelsen att ombudgetera ej förbrukade projektmedel till 2010 med 0,2 mnkr för projekt om att minska korttidssjukfrånvaron.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Lars Wennberg
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämndens verksamhet har bedrivits utifrån kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Nämndens mål har i allt väsentligt uppfyllts under året. Nämnden redovisar för 2009 ett överskott med 11,4 mnkr före resultatöverföringar och 5,2 mnkr efter resultatöverföringar. Ombudgetering begärs med 0,2 mnkr för ej förbrukade projektmedel. Investeringsplanen redovisar ett överskott med 2,0 mnkr.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom samtliga avdelningar och samordnats av ekonomiavdelningen. Ärendet har behandlats i samverkansgrupp den 26 januari och i förvaltningsgrupp den 2 februari 2010.

Bakgrund

Nämnderna ska årligen upprätta årsredovisning med bokslut i enlighet med utfärdade anvisningar. Nämndernas redovisning utgör underlag till stadens årsredovisning och uppföljning av kommunfullmäktiges budget för 2009. Årsredovisningen fokuserar på uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål och verksamhetsmål samt hur nämnden har bidragit till att uppfylla dessa. Årsredovisningen upprättas i ILS-webb.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets blanketter
2. Uppföljning av jämställdhetsplan
3. Uppföljning av internkontrollplan
4. Projektplan för minskad sjukfrånvaro
5. Nyckeltal SDN 722 årsredovisning 2009
6. Bokslut 2009 SR och SS
7. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna

Sammanfattande analys

Inledning

I årsredovisningen redovisar nämnden sitt bidrag till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Arbetet med att bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål har genomförts enligt plan. Nämndens mål bedöms uppfyllas i allt väsentligt. Några mål har dock inte kunnat uppfyllas inom beslutad budget.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Bokslutet visar ett nettoöverskott med 11,4 mnkr jämfört med budget före resultatdispositioner. Detta motsvarar ca 8 promille av nettobudgeten för 2009. Efter resultatdispositioner visas ett nettoöverskott med 5,2 mnkr eller knappt 4 promille av nettobudgeten för 2009. Överskottet avser i huvudsak minskade nettokostnader inom administration, stadsmiljöverksamhet, förskoleverksamhet, äldreomsorg, kultur- och föreningsverksamhet, arbetsmarknadsåtgärder samt inom ekonomiskt bistånd.

Årsutfallet för nettokostnaderna för 2009 är 9,2 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 1 och 4,7 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 2. Kostnadsminskningarna finns främst inom administrationen, förskoleverksamheten och äldreomsorgen.

Prognossäkerheten har varit god och avvikelsen har hållits inom indikatorns målvärde med god marginal för nämnden totalt. Det finns dock variationer mellan verksamheterna.

Jämfört med bokslut för 2008 är resultatet en förbättring med 9,0 mnkr efter resultatöverföring. Förbättringar finns huvudsakligen inom äldreomsorgen som 2008 visade ett underskott om 9,3 mnkr.

I bokslut för 2008 redovisades ett nettounderskott jämfört med budget om 0,8 mnkr före resultatöverföring och ett nettounderskott med 3,8 mnkr efter resultatöverföring. Avvikelsen bestod i huvudsak av ökade kostnader inom äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt inom individ- och familjeomsorg.

Årsutfallet för 2009 avseende investeringsutgifter visar ett överskott med 2,0 mnkr mot investeringsplanen. Investeringsutgifterna för parkanläggningar blev 1,2 mnkr lägre än beräknat för 2009, varav upprustningen av Johannisdalsparken hade minskade investeringsutgifter med 1,3 mnkr och Sannadalsparken hade ökade investeringsutgifter med 0,1 mnkr. Investeringsutgifterna för maskiner och inventarier uppgick till med 0,8 mnkr lägre än investeringsplanen. Investeringarna avser bl.a. utbyte av äldre vitvaror i syfte att få ned energiförbrukningen samt utrustning av nya förskoleavdelningar.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för boende, företagande och besök

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har under året medverkat som representant i företagarföreningarna, där har bl.a. Söderortsvisionen diskuterats och synpunkter samlats in. Förvaltningen har tillsammans med näringslivsrepresentanter, fastighetsägare, Konstfack, Stockholm Business Region, Kulturförvaltningen, stadsledningskontoret och Stockholmsmässan deltagit i styrgruppen för Telefonplan. Under året har en handlingsplan för den fortsatta utvecklingen av området tagits fram. Förvaltningen har för Stockholm stads räkning drivit projektet Creative Metropoles, ett INTERREG IV C projekt, med inriktning att öka kunskaperna om hur en stad kan utveckla ett stöd för kreativa industrier. Konkurrensutsättning har skett i enlighet med aktivitetsplanen.

Förvaltningen har haft ett nära samarbete med framför allt Jobbtorg Stockholm Vårberg men även med andra instanser för att hjälpa arbetslösa av olika kategorier till egen försörjning. Mer än hälften av dem som uppburit ekonomiskt bistånd har varit inskrivna på jobbtorget. Av de totalt 568 personer från stadsdelsområdet som skrevs in vid jobbtorget under de senaste tolv månaderna återremitterades 56 personer och avslutades 236. Av dem som avslutades gick 144 personer (61 %) till arbete, studier eller program genom arbetsförmedlingen. Övriga avslutades av andra orsaker.

Förvaltningen har under året arbetat med att utveckla miljöarbetet ytterligare vad gäller källsortering, andel ekologiska livsmedel, andel förnyelsebart drivmedel, samt upphandling och minskad elförbrukning. Prioriterade områden under 2009 har varit förvaltningens andel miljöbilar och förnyelsebara drivmedel. Målet för miljöbilar och andel ekologiska livsmedel är så gott som uppfyllda medan avfallssortering kommer att kräva ytterligare insatser under 2010. Årsmålet för förnyelsebart drivmedel har inte uppnåtts då de flesta miljöbilar som ingår i förvaltningen fordonsbestånd inte är etanol- eller biogasbilar utan miljödiesel- eller hybridbilar. I övrigt har förvaltningen genomfört utbildnings- och informationsinsatser om miljöfrågor under året. Förvaltningen har även antagit en resepolicy för resor i tjänsten för att bidra till minskade utsläpp.

Genom tidig dialog med stadsbyggnadskontoret angående nya detaljplaner har förvaltningen haft en god beredskap inför handläggningen av remissyttranden. Stadsdelsnämnden har informerats i ett tidigt skede om kommande plansamråd. Under året har inga uppskov med yttranden över detaljplaner begärts av förvaltningen.

Stadsdelen har prioriterat barn- och ungdomskultur samt följt rutiner och riktlinjer för bidragsgivning till föreningar. Ett kulturbidrag har delats ut till förskolorna för varje inskrivet barn.

Förvaltningen har genomfört trygghetsvandringar och ökad samverkan mellan olika aktörer i stadsdelen, bevakning av tillgänglighetsaspekten vid nybyggnation

samt systematisk hantering av synpunkter och önskemål från medborgarna i parkfrågor.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Valfrihet erbjuds inom flera verksamheter genom stadens valfrihetssystem, genom konkurrensutsättning samt genom personalövertagande på marknadsmässiga villkor. Samtal har förts mellan förvaltning och privata aktörer om nystart och drift av förskolor, där förvaltningens nyproducerade förskolor kan överlåtas till intresserade privata aktörer. Inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning har en valfrihetsmodell införts för daglig verksamhet och korttidsboende enligt LSS från den 1 juli. Inom äldreomsorgen finns valfrihet för vård- och omsorgsboende och hemtjänst sedan tidigare. Under 2009 infördes också valfrihet för dagverksamhet. Antalet privata hemtjänstutförare har ökat. I stadsdelen finns nu ett 50-tal hemtjänstutförare varav två kommunala. Förvaltningen har avstått erbjudandet om att hyra vård- och omsorgsboende till förmån för privata aktörer.

Stadsdelens förskolor har arbetat aktivt och medvetet med att utveckla sin verksamhet och förbättra kvaliteten. Läroplanen för förskolan har varit ryggraden i arbetet tillsammans med kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Två av nämndens mål är kopplade till detta arbete med att skapa trygg miljö och ökad kunskap. Kvaliteten säkerställs genom ett tydligt och strukturerat arbete för uppföljning, utvärdering och utveckling. Förskoleavdelningen har utformat stöd i kvalitetsarbete genom att några utvecklingsområden har prioriterats utifrån föregående års framkomna utvecklingsåtgärder som redovisats i enheternas kvalitetsredovisningar, brukarundersökningar, inspektörsrapporter samt egna analyser. Gemensamma prioriteringar för utveckling har varit: Utveckla kvaliteten/det systematiska kvalitetsarbetet, utveckla metoder för att stödja och följa alla barns språkutveckling. Utveckla det förebyggande arbetet för barns hälsa och välbefinnande (riskinventering, checklistor, likabehandlingsplaner).

Äldreomsorgens verksamheter har under året hållit en god kvalitet. Stadens brukarundersökningar visar att brukarnas nöjdhet har ökat totalt sett. De öppna verksamheterna som finns för aktiviteter och social samvaro har varit välbesökta. Genom ett telefonnummer till Äldrestöd har fler äldre och anhöriga sökt och fått information, råd och stöd. Utbildningsinsatser och handledning har genomförts inom ramen för Kravmärkt Yrkesroll, bl.a. inom viktiga och prioriterade områden såsom social dokumentation, demensvård, vård i livets slut, hygien, nutrition och lagar-mål-organisation. Biståndshandläggarna har utbildats i stadens nya kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning. Syftet är att få en likställig och tydlig biståndsbedömning i staden. Av stadsdelens totala köp av

platser i vård- och omsorgsboende, 566 plats, har 80 % köpts av andra aktörer. Av platserna som köpts drivs 20 % i egen regi i stadsdelen. En viktig och omfattande uppgift har varit hanteringen av den övertalighet som uppstod i samband med att personal valde att komma tillbaka till stadsdelen från Fruängsgårdens B-hus, som sedan november 2008 drivs på entreprenad. Äldreomsorgen har också haft övertalighet som berott på anpassningar av verksamheten, utifrån ett minskat behov.

Avdelningen för social omsorg har arbetat med att öka tryggheten och värdigheten vad gäller myndighetsutövning och utförande av insatser för personer med funktionsnedsättning. Genom brukarundersökningar, brukarråd etc. följer förvaltningen upp att brukarna känner sig väl bemötta och trygga i kontakten med utredare och utförare. Ett nytt klagomålsystem infördes under våren 2009. Genom stadens valfrihetssystem för insatser enligt LSS har brukarna fått möjligheter att välja utförare för boende, daglig verksamhet och korttidsboende. För att ytterligare säkerställa kvaliteten i arbetet har stadsdelsnämnden fastställt ett ledningssystem för kvalitet för social omsorgs enheter.

Nämndens arbete under året

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har bestått av 13 ledamöter och 13 ersättare enligt följande:

Ledamöter

Abit Dundar (FP), ordförande
Jan Wallman (S), vice ordförande
Lars Svärd (M)
Johan Nilsson (M)
Marita Liljeqvist (M)
Anne Wompa (M)
Elisabet Stålhjem (M)
Sven Lindeberg (FP)
Eva Fagerhem (S)
Helena Söderlind Paues (S) januari
Björn Sund (S)
Lowisa Anderzon (S) april-december
Kjell Marténg (V)
Ylva Wahlström (MP)

Ersättare

Magnus Parnebring (M)
Anette Hellström (M)
Erik Englund (M)
Suchada Phothisingha (M) januari-mars
Tomas Tetzell (M) februari-december
Olof Gustafsson (M) mars-december
Malin Strid (FP)
Fredrik Möller (KD)
Ulf Ekberg (S)
Lowisa Anderzon (S) januari-mars
Michael Löhf (S)
Kata Hansson (S)
Marita Ros (S) april-december
Carita Stenbacka Tenezakis (V)
Jimmy Mannung (MP) januari-september
Johan Faxér (MP) november-december

Social delegation

Stadsdelsnämnden utsåg en social delegation för beslut i enskilda ärenden. Sociala delegationen har bestått av fem ledamöter och fem ersättare och haft 17 sammanträden under året. Sociala delegationen har haft följande sammansättning:

Ledamöter

Sven Lindeberg (FP), ordförande
Björn Sund (S), vice ordförande
Marita Liljeqvist (M)
Anne Wompa (M)
Carita Stenbacka Tenezakis (V)

Ersättare

Lars Svärd (M) januari-mars
Johan Nilsson (M) april-december
Malin Strid (FP)
Fredrik Möller (KD)
Helena Söderlind Paues (S) januari
Marita Ros (S) juni-december
Ylva Wahlström (MP)

Viktiga nämndärenden

Exempel på viktiga nämndärenden som handlagts under året utöver de ordinarie styr- och uppföljningsdokumenten (verksamhetsplan, kvalitetsgarantier, budgetärenden och verksamhetsberättelse) har varit:

- om- och tillbyggnad av två befintliga förskolor, fyra genomförandebeslut för tre nya förskolor och en förskolepaviljong, kvalitetsredovisning för förskolorna i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning 2009
- uppföljning av barnfamiljer med långvarigt ekonomiskt bistånd, intervjuundersökning bland långvariga bidragstagare och brukarundersökningar inom social omsorg
- genomförandeärende om Kastanjens äldreboende och Axelsbergs sjukhem och servicehus
- upprustning av Sannadalsparken
- upphandlingar av gruppboenden Broder Pehr, städtjänster i enskilda hem och den gemensamma upphandlingen av bemanningstjänster vid tillfälliga vakanser inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- remisser om inrättande av trygghetsboende, gemensamt kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning inom äldreomsorgen, ersättningssystem inom socialpsykiatri, förslag till detaljplan för område vid Nybohovsbacken, samråd ny översiktsplan för Stockholm
- två enheter nominerades till stadens kvalitetsutmärkelse, Äldrestöd och Årstadals förskoleenhet
- tio medborgarförslag har behandlats av nämnden varav merparten rört stadsdelens utemiljö

Förskoleavdelningen

Årsutfallet för 2009 visar ett överskott med 4,7 mnkr jämfört med budget före resultatöverföring och med 2,3 mnkr efter resultatöverföring. Överskottet beror huvudsakligen på volymökningen inom verksamheten.

Stadsdelen är ett av de områden i staden där det byggs mest nya bostäder samtidigt som ett generationsbyte sker i det äldre bostadsbeståndet och, med detta följer en ökad efterfrågan på barnomsorg. Invånarantalet har ökat från 67 171 till 71 069 under 2009 enligt utrednings- och statistikkontorets (USK) prognos.

Vid årsskiftet 2009/2010 beräknar USK att det bor 4 702 barn i åldrarna 1-5 år i stadsdelen, vilket är en ökning med 496 barn i jämförelse med 2008.

Vid SCB-mätningen 15 oktober 2008 fanns 2 943 barn inskrivna i kommunal förskoleverksamhet. Motsvarande tid 2009 var 3 314 inskrivna, vilket är en ökning med 371 barn. I enskild förskoleverksamhet fanns för motsvarande år 549 respektive 596 inskrivna i förskoleverksamhet.

Stadsdelens kommunala förskolor var vid årets slut indelade i nio rektorsområden med totalt 57 förskolor där barnen är indelade i 229 barngrupper. Det fanns 10 barn hos kommunala dagmammor, 3 barn hos privat dagmamma och 19 barn i deltidsförskola. Flerfamiljssystem har erbjödits men inte efterfrågats.

Vårnadsbidrag har utnyttjats av 68 personer på heltid och 27 på deltid, totalt 95 personer vilket innebär en ökning med 50 personer (52 %) från föregående år.

Under sommaren 2008 har 247 barn deltagit i sommarkoloniverksamhet (kollo), vilket är 91 färre än föregående år. Antalet inkomna ansökningar till kollo var 388 vilket är en minskning med 21 ansökningar.

Antal barn med annat modersmål än svenska uppgår till 23 %. vilket är en ökning med 5 % jämfört med föregående års redovisning. Ökningen förmodas bero på att inhämtning av uppgifter har förbättrats samt att inflyttningen till nya bostäder är stor i stadsdelen.

Förskoleavdelningens uppföljningar av enheternas arbete visar att stadsdelens förskolors arbetar medvetet i enlighet med intentionerna i förskolans läroplan (Lpfö98).

Förskoleenheterna beskriver i sina kvalitetsredovisningar och årsredovisningar ett mycket ambitiöst och målmedvetet arbete utifrån läroplan och andra styrdokument. Samtliga enheter bedömer sitt arbete som gott och mycket gott vad gäller måluppfyllelsen i förhållande till läroplanens och nämndens mål.

Förskoleavdelningen har arbetat med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom avdelningen och inom enheterna. Förskolornas ledningsgrupper har under året deltagit i utbildning i lokalt kvalitetsarbete. Ett förskoleområde, Årstadal, har deltagit i stadens kvalitetsutmärkelse.

Avdelningen för social omsorg

Årsutfallet för 2009 inom stöd- och service till personer med funktionsnedsättning visar ett underskott med 8,9 mnkr jämfört med budget före resultatöverföring och 10,2 mnkr efter resultatöverföring.

Årsutfallet för 2009 inom socialtjänsten uppvisar ett överskott med 1,6 mnkr jämfört med budget före resultatöverföring och 1,2 mnkr efter resultatöverföring, vari ingår överskott för flyktingmottagande, kultur, arbetsmarknad och ekonomisk bistånd samt underskott för individ- och familjeomsorgen (barn- och ungdomsenheten och vuxnenheten).

Sammantaget ger detta ett 9,0 mnkr underskott för avdelningen för social omsorg efter resultatöverföring.

Inom avdelningen för social omsorg har arbetet fortsatt med att bygga ut de egna insatserna och att i allt högre grad arbeta evidensbaserat. Vuxnenheten har startat en ny öppenvård, Futura, som erbjuder behandling i grupp och enskilt enligt en strukturerad metod. Enheten har också startat ett boendestödsteam som arbetar med missbrukare i deras hem i syfte att de ska kunna bo kvar i sin bostad och behöva mindre vård för missbruket. Enhetens klienter kan få stöd av en särskilt budget- och skuldrådgivare med att reda upp sin ekonomi, vilket ökar deras möjligheter att få egen bostad.

Även barn- och ungdomsenheten har fortsatt satsningarna på öppenvård, bl.a. genom projektet om förstärkt ungdomsstöd. Dessa insatser har dock inte alltid räckit till, utan flera institutionsplaceringar har behövt göras av ungdomar från destruktiva gäng. Projektet om barn i svåra vårdnadsstrider har fortsatt under året och väckt stort intresse även utanför förvaltningen.

Både myndighetsutövande enheter och utförare använder olika strukturerade utrednings- och uppföljnings- och beslutsstöd som BBiC, ASI, DUR och SAVRY. Familjevården deltar i ett Socialstyrelseprojekt med bedömningsinstrument för rekrytering av familjehem. På utförarsidan finns ett rikt utbud av evidensbaserade metoder för insatser till bl.a. barn och familjer.

Kvinnofridsprojektet Athena har slutförts under året. Utfallet av att ha särskilda kvinnostödjare har bedömts så gott att verksamheten permanentas från 2010.

Inom den socialpsykiatriska verksamheten har en sammanslagning skett av tidigare två enheter till en, socialpsykiatriska utförarenheten, som ansvarar för både stödboenden, boendestöd och sysselsättningsverksamheter. Ett nytt boendestödsteam har tillkommit som riktar sig speciellt till personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Inom området stöd och service till personer med funktionsnedsättning har antalet platser halverats vid Klubbäckens barn- och ungdomsboende på grund av minskad beläggning och ingen efterfrågan. Nio nya platser har tillkommit i boende med särskild service för vuxna genom ombyggnad av befintliga gruppboendestäder och en

helt ny servicebostad. Dagliga verksamheten Liljeholmsgården har haft en utställning i Japan med sina textiltryck och andra konstverk.

Äldreomsorgsavdelningen

Årsutfallet för 2009 visar ett överskott med 2,7 mnkr jämfört med budget före resultatöverföring och 0,5 mnkr efter resultatöverföring. År 2009 har den totala kostnaden för äldreomsorgen uppgått till 539,8 mnkr. Det är utförarenheterna som redovisar överskott.

I stadsdelen minskar andelen äldre över 80 år. Antalet boende på vård- och omsorgsboende ökade under den senare delen av 2008. Under 2009 har antalet placeringar minskat med 50 månadsplatser. För ett flertal placeringar har dock kostnaden ökat då personerna bedömts tillhöra en högre omvårdnadsnivå. Behovet av omfattande hemtjänstinsatser i ordinärt boende har ökat. 1 041 personer har beviljats hemtjänst, 566 personer vård- och omsorgsboende och 243 personer servicehuslägenhet. Den 31 december 2009 hade äldreomsorgens beställarenhet beslutat om totalt 3 270 månadsinsatser. Av stadsdelens totala köp av platser i vård- och omsorgsboende, 566 platser, har 80 % köpts av andra aktörer. 20 % av platserna som köpts drivs i egen regi i stadsdelen.

Under 2009 har äldreomsorgen haft fokus på biståndshandläggningen, utveckling av hemtjänsten, förebyggande insatser, fortsatt validering och kompetensutveckling genom Kravmärkt Yrkesroll samt planering av nytt vård- och omsorgsboende på Axelsbergs servicehus och trygghetsboende på Kastanjens servicehus.

Ett nytt kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning har införts och kommer att implementeras i hela staden under 2010. Syftet är att få en ökad rättssäkerhet och likställighet i biståndsbedömningen. Utbildning för biståndshandläggarna har startat under 2009.

Inom hemtjänsten pågår ett utvecklingsarbete för att kunna möta äldre med särskilda behov och göra det möjligt för dem att bo kvar i ordinarie boende.

Äldreomsorgens förebyggande insatser och utvecklingsprojekt, såsom mötesplatser, anhörigstöd, fixartjänster, dagsutflykter m.m. samlades under 2009 i enheten Äldrestöd. Enheten deltog i stadens kvalitetsutmärkelse. Mötesplatserna har utvecklats och är populära och välbesökta av de äldre. Prioriterade områden för kompetensutveckling genom Kravmärkt Yrkesroll har varit social dokumentation, demensvård samt ökad kunskap om lagar, mål och organisation.

Boende på Kastanjens servicehus och Axelsbergs servicehus och deras anhöriga har informerats om stadsdelens planer. Förvaltningen har inbjudit till informationsmöten och frågestunder. På Axelsbergs servicehus flyttade de boende från hus 41 till 43 efter individuella samtal med biståndshandläggare. Förändringarna har varit påfrestande för de äldre. Projektering och ombyggnation

till nytt vård- och omsorgsboende kommer att pågå under 2010. Under 2009 har projektering gjorts för omvandling av Kastanjens servicehus till trygghetsboende.

En viktig och omfattande uppgift har varit hanteringen av den övertalighet som uppstod i samband med att personal valde att komma tillbaka till stadsdelen från Fruängsgårdens B-hus, som sedan november 2008 drivs på entreprenad. Äldreomsorgen har också haft övertalighet som berott på anpassningar av verksamheten, utifrån ett minskat behov. Bland annat avvecklades de 66 servicehuslägenheterna, som ska byggas om, vid Axelsbergs servicehus. Outhyrda servicehuslägenheter finns också vid stadsdelens fyra servicehus, totalt ett 30-tal vid årsskiftet, vilket också har påverkat bemanningen.

Avdelningen för samhällsplanering

Årsutfallet för 2009 visar ett överskott med 4,5 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror huvudsakligen på minskade personalkostnader, minskade IT-kostnader och minskade kostnader för akuta insatser samt minskade kapitalkostnader.

Avdelningen ansvarar för stöd till förvaltningens verksamheter i lokal-, säkerhets-, larm-, telefoni- och IT-frågor. Vidare har avdelningen ansvar för ett antal frågor inom samhällsplaneringsområdet såsom investeringar samt drift- och underhåll av stadsdelens parker, remisshantering i samhällsbyggnadsfrågor, krisberedskap och preventionsfrågor samt handlägger kultur- och föreningsbidrag och lokalhyror. Avdelningen ansvarar också för konsumentvägledning, vilken utförs av Konsumentcentrum AB på stadsdelsförvaltningens uppdrag.

Avdelningen bedömer att nämndens mål för 2009 har uppnåtts i de delar som berör avdelningen. Avdelningen har arbetat med att utveckla e-tjänster, främst i samarbete med äldreomsorgen. Genom tidig dialog med stadsbyggnadskontoret angående nya detaljplaner har avdelningen haft en bra beredskap för att remissyttranden lämnas in inom angiven samrådstitid, begäran om uppskov med yttranden har kunnat undvikas helt.

Trygghets- och tillgänglighetsaspekten har beaktats vid plansamråd samt vid nya projekt som berör stadsdelen som t.ex. anläggning av nya parker, gångvägar etc. Ett möte har hållits under året med tillgänglighetsgruppen som behandlar tillgänglighetsaspekten vid nybyggnation i Liljeholmen/Årstadal. Genom trygghetsvandringar och ökad samverkan mellan berörda aktörer i stadsdelen har avdelningen i samarbete med avdelning för social omsorg och närpolisen arbetat med att öka den upplevda tryggheten. Under hösten genomfördes tio trygghetsvandringar, en i varje stadsdel inom Hägersten-Liljeholmen.

För att uppnå målet med rena och snygga parker har avdelningen tagit fram en mall för systematisering och uppföljning av inkomna synpunkter angående nedskräpning, klotter och andra otrygghetsskapande faktorer i stadsdelens

utemiljöer. Behovet av papperskorgar har fortlöpande inventerats och justerats efter behov. Två nya strandbad har inrättats med medel som sökts av exploateringskontoret, den så kallade 30 miljonerspotten för vattenåtgärder i staden. Båda baden är klippbad och ligger vid Hägerstenshamnen, Örnberget, respektive i Gröndal, Örnberget.

Under hösten har förberedelser inför övergången till GS-IT varit en mycket omfattande arbetsuppgift för avdelningen. Arbetet har omfattat inventeringar och beställning av datorer samt information till verksamheterna.

Utbyggnad av förskolan, som avdelningen ansvarar för, har under de senaste åren varit omfattande, så även under 2009, då åtta nya eller ombyggda förskolor färdigställts. Därtill arbetas med ca 20 ytterligare projekt i olika skeden för utbyggnad av förskolor.

Avdelningen har bidragit till kostnadseffektiviseringar inom IT, telefoni och lokalhyror genom att utveckla rutiner för licenshantering, IT-konton samt strävat efter rimliga nivåer på lokalhyror.

Administrativa avdelningen

Årsutfallet för 2009 visar ett överskott med 4,7 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror främst på minskade personalkostnader på grund av pensionering av medarbetare, sänkta kostnader för LISA självservice, konkurrensutsättning av växel och vaktmästeri. Avdelningens har fått ökade intäkter då flera stadsdelsnämnder köpt informations-, medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) samt att stadsledningskontoret köpt upphandlartjänster. Avdelningen har uppfyllt samtliga åtaganden och har genomfört alla aktiviteter som fastställts i verksamhetsplanen för 2009.

Ekonomiavdelning

Årsutfallet för 2009 visar ett överskott med 0,3 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror huvudsakligen på minskade personalkostnader och ökade intäkter för återvunna kundförluster och återsökning från försäkringskassan. Avdelningen har uppfyllt samtliga åtaganden och har genomfört alla aktiviteter som fastställts i verksamhetsplanen för 2009. Under året har stora delar av verksamheten förts över till serviceförvaltningen.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:

1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd bidrar till måluppfyllelsen genom medverkan i utveckling av området kring Telefonplan, genom utveckling av e-tjänster, samarbete med Jobbtorg Stockholm Vårberg samt genom att i allt väsentligt uppfylla miljömålen. Konkurrensutsättning har skett i enlighet med aktivitetsplanen och årsmålet för andel upphandlad verksamhet i konkurrens har uppfyllts.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.1 Stockholm stad ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

● Uppfylls helt

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning har under året medverkat som representant i företagarföreningarna, bl.a. har Söderortsvisionen diskuterats och synpunkter samlats in.

Förvaltningen har tillsammans med näringslivsrepresentanter, fastighetsägare, Konstfack, Stockholm Business Region, Kulturförvaltningen, stadsledningskontoret och Stockholmsmässan deltagit i styrgruppen för Telefonplan. Under året har en handlingsplan för den fortsatta utvecklingen av området tagits fram.

Förvaltningen har för Stockholm stads räkning drivit projektet Creative Metropoles, ett INTERREG IV C projekt, med inriktning att öka kunskaperna om hur en stad kan utveckla ett stöd för kreativa industrier.

Konkurrensutsättning har skett i enlighet med aktivitetsplanen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	34,05 %	30 %	30 %	2009

Kommentar: Konkurrensutsättning har skett i enlighet med aktivitetsplanen för 2009 och årsmålet har uppfyllts.

NÄMNDMÅL:

E-tjänster ska utvecklas för medborgare och andra brukare

● Uppfylls helt

Förvaltningen har arbetat med att utveckla e-tjänster, främst inom äldreomsorgen samt inom förskoleverksamheten där arbete med en e-portal pågår tillsammans med Farsta stadsdelsförvaltning.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har under våren arbetat med att utveckla idéer om hur arbetet kan förenklas inom äldreomsorgen med hjälp av e-tjänster. Två projektansökningar, Nyckelfri hemtjänst och Mobilt Trygghetslarm, har lämnats in till e-tjänstprogrammet och beviljats.

Genom Stockholms stads hemsida "Jämför service" och "Äldre direkt" har medborgarnas och brukarnas möjlighet till information och valmöjligheter ökat. Införandet av det webbaserade kösystem inom förskolan har ökat föräldrarnas möjlighet att göra aktiva val.

NÄMNDMÅL:

Nämnden ska bidra till att Stockholm ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

● Uppfylls helt

Förvaltningen har uppfyllt målet genom att tillsammans med Stockholm Business region, kulturförvaltningen och lokala aktörer delta i utvecklingen av området vid Telefonplan med fokus på utvecklingen av kreativa näringar.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Genomföra de upphandlingar som anges i ☑ aktivitetsplanen.	2008-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Förvaltningen deltar i gemensamma upphandlingar för t ex. vård och omsorgsboenden, markarbeten vid parkinvesteringar, sjuksköterskejour. Parklekarna Lugnet och Vippan samt verksamheten med personliga ombud har under året övergått från egen regi till entreprenad. Ny upphandling har gjorts av driften av gruppboenden Broder Pehr. Övergång till ny entreprenör sker under 2010.			
Medarbetarna ska stimuleras till avknoppning ☑ genom att erbjudas starta eget kurs. Utbildning sker genom intranätet.	2008-01-01	2009-12-31	
Stadsdelsförvaltningen har en utsedd ☑ kontaktperson gällande avknoppning.	2008-10-22	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Översyn av grupp- och servicebostäder	2009-04-30	2009-12-31	

Kommentar: Förvaltningen har undersökt vilka grupp- och servicebostäder som kan vara lämpliga att konkurrensutsätta. Genomgången har lett till att driften av två servicebostäder kommer att upphandlas under 2010.

 Översyn och omstrukturering av vård- och omsorgsboenden inom äldreomsorgen.	2009-04-30	2010-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Planeringen av boende för äldre sker i samverkan med stadsdelarna i regionen. Vid Axelsbergs servicehus pågår projektering av nytt vård- och omsorgsboende med 54 platser.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.2 Jobb istället för bidrag

 Uppfylls helt

Förvaltningen har ett nära samarbete med framför allt Jobbtorg Stockholm Vårberg men även med andra instanser för att hjälpa arbetslösa av olika kategorier till egen försörjning. Mer än hälften av dem som uppburit ekonomiskt bistånd har varit inskrivna på jobbtorget. Av de totalt 568 personer från stadsdelsområdet som skrevs in vid jobbtorget under de senaste tolv månaderna återremitterades 56 personer och avslutades 236. Av dem som avslutades gick 144 personer (61 %) till arbete, studier eller program genom arbetsförmedlingen. Övriga avslutades av andra orsaker.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,1 %	3 %	3,5 %	Årsredovisning 2009

Kommentar: Andelen personer med ekonomiskt bistånd fortsätter att ligga på en låg nivå jämfört med genomsnittet för staden som är 2,4 %.

 Andel personer i procent som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna bidragstagare	51,4 %	50 %	62 %	Årsredovisning 2009
---	--------	------	------	---------------------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar: Andelen personer med långvarigt bidragsberoende (dvs. under tio till tolv månader under den senaste tolv månadersperioden) har ökat under året. Ökningen är dock ytterst marginell och siffran understiger vida genomsnittet för staden som är 62,9 %.

Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha (alla nämnder)	60 st	60 st	1 400 st	Årsredovisning 2009
--	-------	-------	----------	---------------------

Kommentar: Stadsdelsförvaltningens verksamheter har tagit emot 11 praktikanter under 2009.

Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	1,6 %	2 %	6,0 %	Årsredovisning 2009
---	-------	-----	-------	---------------------

Kommentar: Liksom tidigare är antalet barnfamiljer som behöver ekonomiskt bistånd lågt i stadsdelen jämfört med genomsnittet för staden som är 5,0 %. Orsaken till den låga siffran är troligen att det finns relativt få stora lägenheter i bostadsbeståndet.

Andel flyktingar som är självförsörjande efter introduktion exkl. flyktingar som flyttat till annan kommun	50 %	50 %	50 %	Årsredovisning 2009
--	------	------	------	---------------------

Kommentar: Av totalt 94 mottagna flyktingar i staden fanns fyra personer i Hägersten-Liljeholmen. Två av dessa fyra har under året fått annan försörjning efter introduktionen. De kvarvarande två personerna bor båda på Elektravägens före detta genomgångsbostäder där boendekostnaderna är så höga att de kan vara svåra att klara även med arbetsinkomst.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

Gemensamt med Jobbtorg Stockholm och försäkringskassan ta fram metoder för bedömning av arbetsförmåga hos individen	2009-01-01	2009-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Görs på central nivå inom staden.

Stadsdelsnämnderna ska minska behovet av och förkorta tiden för bidrag genom individuella lösningar och tidiga insatser	2008-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar: Alla arbetsföra bidragstagare har snabbt fått en tid på Jobbtorg Stockholm Vårberg för en individuell jobbplan. Berörd socialsekreterare har följt upp den individuella jobbplanen med coach och sökande. Under den tid som jobbtorget var lokaliserat till Telefonplan var det lättare för handläggarna att följa upp sökandes/aspiranternas arbetsplaner. När det gäller sökande med rehabiliteringsbehov har dessa haft individuella arbetsplaner där det har framgått vilken insats sökande behöver för att snabbast komma ut i egen försörjning. Från våren 2009 har aktuella ärenden från Jobbtorg Vårberg följts upp genom att två coacher kommit till stadsdelsförvaltningen och diskuterat ärendena med ansvariga handläggare.			

Utbeta rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd	2008-01-01	2010-12-31
--	------------	------------

Kommentar: Två socialsekreterare har som en del i sitt ordinarie arbete utrett felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd (FUT) och ingått i stadens nätverk för detta arbete. Enheten för ekonomiskt bistånd har rutiner och kontroller för att motverka felaktiga utbetalningar.

NÄMNDMÅL:

Behovet av ekonomiskt bistånd ska minska och bidragstiden förkortas.

♦ Uppfylls delvis

Den förväntade ökningen av antalet bidragstagare under 2009 har inte inträffat, utan antalet bidragstagare har varit tämligen konstant under året (545 vuxna personer i januari och 550 i december 2009). Några förändringar av bidragstidens längd har inte skett. Fortfarande utgörs ungefär hälften av bidragstagarna av personer som varit beroende av ekonomiskt bistånd under mycket lång tid. Med hänsyn till den försämrade konjunkturen och försäkringskassans ändrade regler bedömer förvaltningen utfallet som gott trots att nämndens mål inte uppnåtts.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Alla nyanlända flyktingar ska ha en introduktionsplan.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Alla nyanlända flyktingar har fått en individuell introduktionsplan som kontinuerligt följs upp av handläggaren tillsammans med deltagaren. Introduktionsplanen har också legat till grund för utbetalningen av introduktionsersättning och om sökande inte följt sin planering har detta påverkat rätten till introduktionsersättning.			
Hembesök ska göras hos dem som ansöker om ekonomiskt bistånd och bor i andra hand eller är inneboende.	2009-01-01	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar: Socialsekreterare vid enheten för ekonomiskt bistånd har gjort hembesök hos personer som ansökt om ekonomiskt bistånd när det funnits tveksamhet om boendet eller hushållssammansättning.

Kartläggning ska göras av hushåll som varit beroende av ekonomiskt bistånd mer än fem år.	2009-01-01	2009-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Förvaltningen har gjort en intervjuundersökning bland personer som varit långvarigt bidragsberoende. Resultatet av intervjuerna redovisade i en rapport till nämnden i december 2009.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas

Uppfylls helt

Förvaltningen har under året arbetat med att utveckla miljöarbetet ytterligare vad gäller källsortering, andel ekologisk mat, andel förnyelsebart drivmedel, samt upphandling och minskad elförbrukning. Prioriterade områden under 2009 har varit andel miljöbilar och förnyelsebara drivmedel. Målen för miljöbilar och andel ekologiska livsmedel är så gott som uppfyllda medan sortering av matavfall kommer att kräva ytterligare insatser under 2010. Årsmålet för förnyelsebart drivmedel har inte uppnåtts då de flesta miljöbilar som ingår i förvaltningen fordonsbestånd inte är etanol- eller biogasbilar utan miljödiesel- eller hybridbilar. I övrigt har förvaltningen genomfört utbildnings- och informationsinsatser om miljöfrågor under året. Förvaltningen har även antagit en resepolicy för resor i tjänsten för att bidra till minskade utsläpp.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av stadens storkök eller storhushåll i stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	16 %	100 %	20 %	2009

Kommentar: Förvaltningen kan konstatera att årsmålet för utsortering av matavfall var för högt satt. I relation till KFs mål för 2009 är måluppfyllelsen dock mer relevant där KFs mål var 20 % utsorterat matavfall. Behovet av resurser för att genomföra sortering av matavfall på alla berörda enheter har visats sig vara större än vad förvaltningens bedömt och haft tillgång till.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av stadens fordon som använder dubbade däck (alla nämnder) Kommentar: Förvaltningen har inte köpt in några dubbdäck under 2009 utan använder istället friktionsdäck.	0 %	0 %	50 %	2009
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper (alla nämnder)	100 %	100 %	100 %	2009
Andel av verksamheter som har ett systematiskt arbete för effektiva resor och transporter (alla nämnder) Kommentar: Förvaltningsledningen har antagit en resepolicy som gäller för hela förvaltningen för de resor som görs i tjänsten. Samtliga enheter följer policyn. I övrigt gäller att beställningar av varor och tjänster från verksamheterna görs vid så få tillfällen som möjligt och samordnas där det går för att begränsa antalet transporter. Resor förekommer i mycket begränsad omfattning.	100 %	100 %	100 %	2009
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon (alla nämnder) Kommentar: Målet har inte uppnåtts under 2009. Årsmålet för förnyelsebart drivmedel har inte uppnåtts då de flesta miljöbilar som ingår i förvaltningen fordonsbestånd inte är etanol- eller biogasbilar utan miljödiesel- eller hybridbilar. Förvaltningen kommer i sitt fortsatta arbete att lägga ytterligare fokus på att öka andelen förnyelsebara drivmedel genom informationsinsatser till berörda enhetschefer samt att se över andra tänkbara åtgärder för att uppnå stadens mål.	26 %	85 %	85 %	Årsredovisning 2009
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel (alla nämnder)	18 %	20 %	öka	Årsredovisning 2009

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon exkl. utrycknings- och specialfordon (alla nämnder)	64,29 %	65 %	90 %	Årsredovisning 2009

Kommentar: Stadsdelen har totalt 14 fordon, varav 9 miljöbilar (64,29 %). Årsmålet har justerats från 62,5 % 2008 till 65 % 2009. Vid beräkningen av årsmålet avsågs 9 miljöbilar som avrundades till 65 %. Årsmålet har därför egentligen uppfyllts. Förvaltningen ska vid förnyelse/upprättande av leasingavtal och vid inköp av nya bilar endast välja miljöbilar för att öka andelen miljöbilar. Detta för att möta stadens mål om 100 % andel miljöbilar år 2010 som beräknas kunna uppfyllas.

Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder)	100 %	100 %	100 %	2009
---	-------	-------	-------	------

Kommentar: Under 2009 har förvaltningen genomfört en upphandling av städtjänster i vilka miljökrav ställs på kemikalier etc. I övrigt sker alla upphandlingar av varor som ingår i miljömålet centralt i staden.

Elförbrukning (alla nämnder)	7 356 387 kWh	10 100 000 kWh	minska	2009
------------------------------	---------------	----------------	--------	------

Kommentar: Under året har elkostnaderna lagts ut på enheterna i avsikt att nå mer anpassade nivåer och sänka elförbrukningen. En översyn av vitvaror har gjorts. Därutöver har säkringsnivåerna på förvaltningens samtliga elabonnemang genomförts i syfte att nå mer anpassade nivåer och därigenom minska elkostnaderna. Genomgången har hittills resulterat i att flera enheter har kunnat säkra ner.

NÄMNDMÅL:

Verksamheterna ska bedrivas med lägsta möjliga miljöbelastning

● Uppfylls helt

Förvaltningen har under året genomfört samtliga planerade aktiviteter för att minska verksamheternas miljöbelastning. Informationsinsatser har genomförts, inköp av ekologiskt kaffe och mjölk görs i samtliga verksamheter, en

respolicy för förvaltningens anställda och förtroendevalda har antagits av förvaltningsledningen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Informera enhetschefer om inköp och redovisning av ekologiska livsmedel.	2009-01-01	2009-12-31	

Kommentar: Förvaltningen har hållit utbildningstillfälle för enhets- och avdelningschefer om inköp och redovisning av ekologiska livsmedel.

Inköp av ekologiskt kaffe och mjölk ska vara genomförda i alla verksamheter.	2008-01-01	2009-12-31	
Kontakta befintliga leverantörer i syfte att få särredovisning av andelen ekologiska produkter	2008-01-01	2009-12-31	
Kostnaderna för elförbrukning läggs ut på enheterna	2009-01-01	2009-12-31	

Miljöutbildning av enhetschefer

Kommentar: Ett utbildningstillfälle har hållits under våren för förvaltningens enhets- och avdelningschefer i samtliga miljöfrågor som rör enheterna. Under hösten hölls ytterligare ett utbildningstillfälle för enheter som använder tjänstebil med information om miljöbilar, dubbdäck, alkohol m m.

Stadsdelsförvaltningen utarbetar en bilpolicy	2008-01-01	2009-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Förvaltningsledningen har antagit en respolicy som omfattar samtliga anställdas och förtroendevaldas resor som görs i tjänsten.

Uppföljning av leasingavtalen för bilar.	2009-04-30	2010-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Samtliga leasingavtal ska följas upp och där det är möjligt ska övergång till miljöbilar ske i syftet att uppnå en 100 % andel miljöbilar 2010.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.4 Bostadsbyggnadstakten ska vara hög

Uppfylls helt

Förvaltningen har bidragit till att uppfylla målet genom att ha en tidig dialog med stadsbyggnadskontoret angående nya detaljplaner, därmed har en god beredskap funnits inför yttranden och uppskov med remissyttranden har kunnat undvikas.

NÄMNDMÅL:
Nämnden ska bidra till en effektivare planprocess

● Uppfylls helt

Målet har uppfyllts. Genom tidig dialog med stadsbyggnadskontoret angående nya detaljplaner har förvaltningen haft en god beredskap inför handläggningen av remissyttranden. Stadsdelsnämnden har informerats i ett tidigt skede om kommande plansamråd. Under året har inga uppskov med yttranden över detaljplaner begärts av förvaltningen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Ge tidig information till nämnden om kommande planprojekt.	2009-01-01	2009-12-31	

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.6 Stockholmarna ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

● Uppfylls helt

Stadsdelen har bidragit till måluppfyllnad genom att prioritera barn- och ungdomskultur samt genom rutiner för bidragsgivning till föreningar (se KF:s aktiviteter nedan). Ett kulturbidrag har delats ut till förskolorna för varje inskrivet barn.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal deltagande barn och ungdomar i egen skapande verksamhet	3 314 st	3 200 st	tas fram av nämnden	2009

Kommentar: KFs indikator saknade i detta avseende definition och mätmetod när årsmålet togs fram. Därför har utgångspunkten för sättandet av årsmålet varit följande. Stadsdelsnämnden råder i första hand över barn inom förskoleverksamheten. Till förskolorna utdelas ett kulturbidrag per inskrivet barn. Alla inskrivna barn inom förskolan deltar i egen skapande verksamhet. Utifrån detta bedöms årsmålet vara uppnått.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Barn och ungdomar ska ges möjligheter att uppleva och själva utöva olika former av kultur	2009-01-01	2010-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar: Stadsdelen fördelar en kulturpeng till varje förskoleenhet utifrån antalet inskrivna barn. En kulturplan för barn och unga har nyligen antagits av kommunfullmäktige. Förskoleavdelningen har arbetat fram en strategi och aktiviteter för att implementera och påbörja förverkligandet av kulturplanen. Samverkan sker med kulturförvaltningen kring detta. En organisation för kulturombud och för att förmedla information om och dialog med de professionella kulturproducenterna har diskuterats liksom en gemensam strategi för hur stadsdelens förskolor skall arbeta med kultur.			
☒ Bidragsgivningen ska säkerställa likabehandling	2009-01-01	2009-12-31	
☒ Tillgängligheten till det lokala kulturutbudet ska öka	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Driften av parklekarna kan erbjudas utomstående entreprenörer.	2009-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Av stadsdelens tre parklekar drivs en på entreprenad sedan flera år tillbaka och de övriga två sedan den 1 februari 2009.			
☒ Stadsdelsnämnderna ska bredda utnyttjandet av lokalerna för att härigenom garantera parklekarnas fortlevnad	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Inte aktuellt eftersom verksamheterna bedrivs på entreprenad.			

NÄMNDMÅL:

Medborgarna i Hägersten-Liljeholmen ska uppleva ett rikt, varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

☒ Uppfylls helt

Målet uppfylls genom att prioritera barn- och ungdomskultur samt genom rutiner och riktlinjer för förenings- och kulturbidrag. Förskolorna har fått ett kulturbidrag som baserat på antalet inskrivna barn i förskolan. Förskolorna redovisar att de erbjudit kulturevenemang och kulturpedagogisk verksamhet.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Brukare som bor i gruppboheter och socialpsykiatrins stödbostäder ska erbjudas kulturaktiviteter.	2009-01-01	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar:

Vid gruppboendestäderna sker kulturaktiviteterna inom ramen för det ordinarie arbetet i respektive boendeform genom att brukarna har tillgång till lättlästa tidningar och litteratur samt till musik och filmer. Under den egentid som brukarna har med personal kan de välja t.ex.

biblioteksbesök, bio, dans, att sjunga i kör eller spela teater. Vid Liljeholmens gruppboendestäder finns vårdare som är särskilt utsedda att ansvara för aktiviteter och kultur.

Vid de socialpsykiatriska stödbostäderna har man sökt och fått fondmedel för att även brukare med sämre ekonomiska resurser ska få möjlighet till kulturella engagemang.

Förskolorna erhåller kulturpeng per inskrivet barn	2008-10-20	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Kriterier för när målet är uppfyllt saknas för staden. Hägersten-Liljeholmens stadsdel har valt att ge kulturbidrag per inskrivet barn i förskolan. Förskolorna redovisar att de har erbjudit kulturevenemang och kulturpedagogisk verksamhet.

Skissprojektet i samverkan med äldreomsorgen och Konstfrämjandet ska genomföras på Axelsbergs servicehus.	2009-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Projektet planeras att starta 2010.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad

● Uppfylls helt

Förvaltningen har bidragit till att uppfylla målet genom trygghetsvandringar och ökad samverkan mellan olika aktörer i stadsdelen, bevakning av tillgänglighetsaspekten vid nybyggnation samt systematisk hantering av synpunkter och önskemål från medborgarna i parkfrågor.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med brand- och räddningsnämnden kontinuerligt genomföra informationsinsatser och förebyggande åtgärder för att förbättra brandskyddet för identifierade riskgrupper.	2009-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

NÄMNDMÅL:

Den upplevda tryggheten i stadsdelen ska öka

● Uppfylls helt

Genom trygghetsvandringar och ökad samverkan mellan olika berörda lokala aktörer i stadsdelen har förvaltningen under 2009 fortsatt och även utvecklat

arbetet med att öka den upplevda tryggheten. Under hösten har tio trygghetsvandringar i stadsdelsområdet genomförts.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analysera de risker och sårbarheter som finns i stadsdelen (RSA 2009)	2008-10-22	2009-12-31	

Kommentar: RSA 2009 för Hägersten-Liljeholmen genomfördes under maj-juni 2009 och inlämnades till SLK den 12 juni 2009.

Nya planförslag remitteras till närpolisen för synpunkter	2009-01-01	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Nya planförslag har i möjligaste mån remitterats till närpolisen för synpunkter, möjligheterna har ibland begränsats av den tid förvaltningen haft till förfogande att svara på planremisser.

På ett systematiskt sätt samla och följa upp inkomna synpunkter angående klotter i stadsdelsområdet.	2009-01-01	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar:

Avdelningen för samhällsplanering har under 2009 tagit fram en mall för hantering av klagomål och synpunkter från medborgare angående skötsel av parker, klotter samt andra otrygghetsskapande faktorer i stadsdelsområdet.

De allra flesta anmälningar om klotter i stadsdelen går direkt via Driftcentralen till trafikkontoret, förvaltningen har fått in en mycket liten andel anmälningar.

Systematisera och följa upp inkomna synpunkter angående brister i belysning och andra otrygghetsskapande faktorer i stadsdelsområdet.	2009-01-01	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Genom den mall som tagits fram för hantering av klagomål och synpunkter från medborgare angående skötsel av parker, klotter samt andra otrygghetsskapande faktorer i stadsdelsområdet har förvaltningen fått en mer övergripande bild av vilka åtgärder som efterfrågas och var. Många synpunkter fångas också upp vid de trygghetsvandringar som genomförts under hösten.

Trygghetsvandringar ska genomföras.	2009-01-01	2009-12-31	
-------------------------------------	------------	------------	--

Kommentar: Under hösten har 10 trygghetsvandringar genomförts i samarbete med förvaltningens socialtjänstavdelning och närpolisen. Allmänheten har bjudits in att delta vid samtliga vandringar. Vandringarna har genomförts i samtliga stadsdelar inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde.

NÄMNDMÅL:

Nämnden ska arbeta aktivt med drog- och brottsförebyggande åtgärder.

● Uppfylls helt

Förvaltningen har under året arbetat aktivt med drog- och brottsförebyggande åtgärder dels genom samverkan med polis och andra berörda aktörer i det Lokala Brottsförebyggande Rådet och dels genom olika drogförebyggande projekt. Tobaks- och folkölstillsynen har genomförts under året.

Utvärderingen av kvinnofridsprojektet Athena har visat att insatsen med särskilda kvinnostödare bör permanentas. Kvinnostödet kommer därför från och med 2010 att vara en del av den ordinarie verksamheten. Platser kommer att säljas till stadsdelsförvaltningarna i Älvsjö och Skärholmen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbeta för trygga och bra miljöer genom samarbete med polisen, näringslivet, socialtjänsten i "Arbetsgruppen för tryggare centrum".	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Förvaltningen har fortlöpande arbetat med samarbetet i gruppen "Tryggare centrum". Under året har fyra möten hållits. I gruppen ingår representanter från förvaltningen: preventionssamordnare, parkansvarig samt socialtjänstens vuxenheten, vidare ingår närpolisen, Systembolaget, centrumägaren Citycon samt representant från deras anlitade vaktbolag.			
Arbeta förebyggande genom att fördjupa och effektivisera arbetet i den samverkansgrupp mellan socialtjänst, förskola, fritid, skola och polis som inrättades under 2008.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Förvaltningen har under året fortlöpande arbetat med att fördjupa samarbetet mellan socialtjänst, förskola, fritid, skola och polis. Under året har fem möten hållits.			
Arbeta förebyggande på ett övegripande plan genom lokala Brå (brottsförebyggande rådet).	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Det förebyggande arbetet har fortgått med Lokala brå som styrgrupp för Tryggare centrum-gruppen och samarbetsgruppen med socialtjänst, förskola, fritid, skola och polis. Under året har fyra sammanträden hållits. Under 2009 ansökte Rådet om medel för ett projekt med syftet att stärka tryggheten ur ett jämställdhetsperspektiv med fokus på området vid Liljeholmstorget och Trekanten.			
Förskolorna arbetar med normer och värden.	2008-10-20	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar:

Förskoleavdelningen har valt att gemensamt driva och följa arbetet med likabehandlingsplaner. Under 2008 arbetades en gemensam grund för likabehandlingsplan fram i stadsdelen. Utifrån denna har enheterna gjort lokala kompletteringar, i första hand genom att utforma lokala mål och rutiner för arbetet. Det görs utifrån aktuella behov i verksamheten (nulägesanalys). Förskolornas personal reflekterar över sina värderingar, sitt förhållningssätt och sitt eget agerande som förebilder och vägvisare. Ett grundläggande arbete med att stödja barnen i sitt sociala samspel, stärka vars och ens självkänsla framhålls som en bra grund för att förebygga kränkningar och konflikter. Barnens egna möjligheter att påverka händelseförlopp och verksamhetens innehåll påvisas. Personalen stödjer barnen i att uttrycka sin mening.

Förvaltningen ska finna former för att bedriva	2009-01-01	2009-12-31	
kvinnofridsarbetet efter det att Athenaprojektet upphört.			

Kommentar: Utvärderingen av kvinnofridsprojektet Athena har visat att insatsen med särskilda kvinnostödare är mycket viktig. Kvinnostödet kommer därför från och med 2010 att vara en del av den ordinarie verksamheten.

NÄMNDMÅL:

Stadsdelens parker ska upplevas som rena.

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet har uppnåtts. Städningen har utförts av förvaltningens upphandlade entreprenör efter de krav som ställts i avtalet. Arbetet med att utveckla resursallokeringen för drift- och underhåll av parker har också pågått genom att avdelningen för samhällsplanering har utvecklat en systematisk hantering av inkomna synpunkter och önskemål från medborgare i dessa frågor. Behovet av papperskorgar har inventerats regelbundet och utökats efter behov.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Behovet av papperskorgar ska inventeras och	2009-01-01	2009-12-31	
utökas efter behov.			

Kommentar: Antalet papperskorgar har utökats efter behov.

Utveckla resursallokeringen för skötsel av	2008-01-01	2009-12-31	
parker			

Kommentar: Avdelningen för samhällsplanering har under 2009 tagit fram en mall för hantering av klagomål och synpunkter från medborgare angående skötsel av parker m.m. Den ifyllda mallen ger en överskådlig bild av var ifrån stadsdelen synpunkter kommit in och vad dessa berör. På så sätt kan förvaltningen lättare fokusera på åtgärder där de bäst behövs.

NÄMNDMÅL:**Tillgängligheten i stadsdelen ska förbättras så att medborgarna kan vara delaktiga i samhällslivet**

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts genom det fortlöpande arbetet med att bevaka tillgänglighetsfrågor under planprocessen för nybyggnation, vid ombyggnad av trafikmiljöer samt utveckling av parker i dialog med stadsbyggnads-, exploaterings- och trafikkontoret. Under året har möte hållits med tillgänglighetsgruppen för nybyggnation i Årstadal-Liljeholmen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Hålla möten med tillgänglighetsgruppen för nybyggnation	2009-01-01	2009-12-31	

Kommentar: Ett möte har hållits med tillgänglighetsgruppen för nybyggnation under året. Höstens möte ställdes in eftersom det inte fanns några aktuella frågor kring tillgänglighet att diskutera.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:**2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras**

Valfrihet erbjuds inom flera verksamheter genom stadens valfrihetssystem, genom konkurrensutsättning samt genom personalövertagande på marknadsmässiga villkor.

Kvaliteten inom stadsdelen förskolor är hög och det finns många förskolor att välja mellan. Alternativa former för förskoleverksamhet såväl som privata alternativ erbjuds. Förvaltningen har fört samtal med privata aktörer om möjligheten att starta fler förskolor. Alla sökande har erbjudits förskoleplats i enlighet med Stockholms stads platsgaranti. Ett medvetet och aktivt utvecklingsarbete har bedrivits för att bevara och utveckla kvaliteten inom de kommunala förskolorna. Det har pågått ett aktivt arbete med att implementera den nya förskoleplanen. Förskolorna och förskolestaben har deltagit i utbildning och utveckling med lokalt kvalitetsarbete. Fortbildning har skett i gemensamma och strategiska frågor dels för samtliga personal och dels för utvalda målgrupper. Kvaliteten har säkerställts genom ett tydligt och strukturerat arbete för målformulering, uppföljning, utvärdering och utveckling. Förskolans mål för arbetet har utgått i mycket hög grad från läroplanen för förskolan samt kommunfullmäktiges mål och riktlinjer.

Äldreomsorgens verksamheter har under året hållit en god kvalitet. Stadens brukarundersökningar visar också att brukarnas nöjdhet har ökat totalt sett. De öppna verksamheterna som finns för aktiviteter och social samvaro har också varit välbesökta. Genom ett telefonnummer till Äldrestöd har fler äldre och anhöriga sökt och fått information, råd och stöd. Utbildningsinsatser och handledning har genomförts inom ramen för Kravmärkt Yrkesroll, bl.a. inom viktiga och prioriterade områden såsom social dokumentation, demensvård, vård i livets slut, hygien, nutrition och lagar-mål-organisation. Biståndshandläggarna har utbildats i stadens nya kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning. Syftet är att få en likställig och tydlig biståndsbedömning i staden.

Verksamheten inom social omsorg har god kvalitet. Brukarundersökningar, i vissa fall anhörigundersökningar, har genomförts i all verksamhet. Det som har genomförts och sammanställts under 2009 visar goda resultat. Ett nytt klagomålsystem infördes våren 2009 för att säkerställa att brukarnas klagomål registreras och kan påverka verksamhetsutvecklingen på ett positivt sätt. Ledningssystem för kvalitet har utvecklats under året. Medarbetare vid de myndighetsutövande enheterna har deltagit i kortare utbildningar om bl.a. samtal med barn med funktionsnedsättning, olika former om motiverande samtal samt om strukturerade metoder för utredning och uppföljning. Många

medarbetare har också genomgått längre utbildningar om bl.a. barnavårdsutredningar (Ersta-Sköndal högskola, 10 poäng), samtal med vuxna med funktionsnedsättning (Ersta-Sköndal högskola 7,5 poäng) och mäns våld mot kvinnor i nära relationer (Uppsala universitet, 30 poäng). Alla de fyra enheterna har extern handledning. Medarbetare vid både myndighetsutövande och utförande enheter har deltagit i utbildningar som ordnats av Samlas-projektet om neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Medarbetare vid utförarenheterna har deltagit i kurser och föreläsningar utbildningar om bl.a. självskadebeteende, allmänpsykiatri, återhämtningsprocessen vid psykisk sjukdom, autism och våld mot kvinnor med funktionsnedsättning. Alla enheter som arbetar med insatser enligt LSS har utnyttjat möjligheten att låta medarbetarna delta i utbildningar genom Carpe-projektet om bl.a. diabetes samt om att ha en förälder med utvecklingsstörning. Några medarbetare inom socialpsykiatrin har genomgått stadens utbildning för boendestödare (7,5 poäng).

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.1 Stockholmarna ska erbjudas ökad valfrihet och mångfald

● Uppfylls helt

Årsmålet för indikatorn om antal genomförda personalövertaganden har ej kunnat uppfyllas då staden tillsvidare har fryst all avknoppning. I övrigt har samtliga nämndmål uppfyllts inom verksamhetsområdet och alla aktiviteter har genomförts.

Valfrihet erbjuds inom flera verksamheter genom stadens valfrihetssystem, genom konkurrensutsättning samt genom personalövertagande på marknadsmässiga villkor. Samtal har förts mellan förvaltning och privata aktörer om nystart och drift av förskolor, där förvaltningens nyproducerade förskolor kan överlåtas till intresserade privata aktörer. Inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning har en valfrihetsmodell införts för daglig verksamhet och korttidsboende enligt LSS från den 1 juli.

Förvaltningen har avstått erbjudandet om att hyra vård- och omsorgsboende till förmån för privata aktörer.

Inom äldreomsorgen finns valfrihet för vård- och omsorgsboende och hemtjänst sedan tidigare. Under 2009 infördes också valfrihet för dagverksamhet. Antalet privata hemtjänstutförare har ökat. I stadsdelen finns nu ett 50-tal hemtjänstutförare varav två kommunala. Ungefär lika många brukare har valt privat som kommunal hemtjänstutförare.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal genomförda ■ personalövertaganden (alla nämnder)	0 st	1 st	20 st	Årsredovisning 2009

Kommentar: Staden har förtydligat förutsättningarna och infört personalövertaganden på marknadsmässiga villkor. Inga medarbetare har visat intresse.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Valfrihetsmodell för boende, daglig ■ verksamhet och korttidsboende införs	2009-01-01	2009-12-31	

Kommentar: Valfrihetsmodellen för boende, daglig verksamhet och korttidsboende enligt LSS infördes i staden den 1 juli 2009.

NÄMNDMÅL:

Brukarna ska ges ökade möjligheter till aktiva val genom en tillgänglig och tydlig information om verksamheten och utförare

● Uppfylls helt

Inom äldreomsorgen har brukarna och anhöriga fått både muntlig och skriftlig information, om verksamheten och vilka utförare som finns att välja mellan. Bland annat har beställarenheten tagit fram en utförarkatalog över vilka hemtjänstutförare i kundvalsmodellen som finns inom stadsdelen. Information finns också på stadens webbsida under Jämför service. Verksamheterna har inbjudit till boende- och närståendeträffar för information och dialog.

Förvaltningen har en egen informationsfolder "Äldreomsorgen A-Ö", som under våren skickades ut till alla äldre över 75 år i stadsdelen, ca 5 300 personer. Informationen har mottagits positivt av de äldre. I samband med utskicket erbjöds förebyggande hembesök. Samtliga äldre som önskat hembesök, totalt 25 personer, har fått det.

Äldre och anhöriga har också kontaktat stadsdelens Äldrestöd och där fått fördjupad information, råd och stöd. Genom att kunna ringa ett telefonnummer till Äldrestöd har fler anhöriga och äldre sökt kontakt och fått information.

Även stående annons om Äldrestöd och aktiviteter under stadsdelsnämndens information i lokalpressen.

Inom social omsorg informerar biståndsbedömarna om valfrihetssystemet för personer med funktionsnedsättning och om den ytterligare information som brukarna kan hitta på stadens webbplats "Jämför service".

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förutom möjligheten att kontakta Äldre Direkt inom Kontaktcenter erbjuder Hägersten-Liljeholmens "Äldrestöd", ett • gemensamt telefonnummer för fördjupad information, råd och insatser till äldre, anhöriga och personal inom stadsdelen. Kommentar: Äldrestöd har tagit emot 944 telefonsamtal, bl.a. 329 från anhöriga/närstående och 263 från äldre. 163 äldre har också ringt om "fixartjänster".	2007-06-01	2010-12-31	
Förvaltningen har en egen infofolder "Hemtjänstutförare i Hägersten-Liljeholmen" • om vilka privata och kommunala hemtjänstutförare som brukarna kan välja. Informationen uppdateras av Beställarenheten-äldre. Kommentar: Antalet privata hemtjänstutförare inom kundvalsmodellen har ökat under året. Det finns ett 50-tal hemtjänstutförare varav två kommunala, som brukarna kan välja mellan.	2009-01-01	2010-12-31	
Förvaltningens informationsmaterial • "Äldreomsorgen från A till Ö", skickas årligen ut till äldre som fyller 75 år i stadsdelen. Kommentar: Foldern skickades under våren ut till alla som var 75 år och äldre i stadsdelen, ca 5 300 personer.	2008-10-13	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Fler verksamheter konkurrensutsätts och avknoppningar ska uppmuntras så att brukarna får fler utförare att välja mellan

- Uppfylls helt

Konkurrensutsättning av verksamheter genom upphandling har skett enligt aktivitetsplanen. Årsmålet för andel upphandlad verksamhet i konkurrens har uppfyllts med god marginal. Staden har förtydligat förutsättningarna genom att införa personalövertaganden på marknadsmässiga villkor. Ingen verksamhet har dock visat intresse.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Genomföra de upphandlingar som anges i • aktivitetsplanen. Kommentar: De upphandlingar som anges i 2009 års aktivitetsplan är genomförda.	2009-01-01	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Medarbetarna ska stimuleras till avknoppning genom att erbjudas starta eget kurs.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Utbildning sker genom intranätet. Ingen verksamhet har under året visat intresse för personalövertagande på marknadsmässiga villkor.			

NÄMNDMÅL:

Föräldrarnas valfrihet ska öka inom förskolan

● Uppfylls helt

Förvaltningen har fört samtal med privata aktörer om nystart och drift av förskolor. Det finns många kommunala förskolor med hög kvalitet i verksamheten i stadsdelen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förskoleavdelningen bjuder tillsammans med avd. för samhällsplanering in externa förskoleaktörer. Syftet är att få fler förskolor med annan huvudman.	2008-10-20	2009-12-31	
Kommentar: Förskoleavdelningen har tillsammans med samhällsplaneringsavdelningen informerat privata aktörer om stadsdelens behov av fler förskoleplatser och förskolor. Där så varit möjligt har förvaltningen även visat på möjliga lokaler för verksamhet.			

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

● Uppfylls helt

Stadsdelens förskolor har arbetat aktivt och medvetet med att utveckla sin verksamhet och förbättra kvaliteten. Läroplanen för förskolan har varit ryggraden i arbetet tillsammans med KFs mål för verksamheten. Två av nämndens mål är kopplade till detta arbete med att skapa trygg miljö och ökad kunskap. Kvaliteten säkerställs genom ett tydligt och strukturerat arbete för uppföljning, utvärdering och utveckling.

Förskoleavdelningen har utformat stöd i kvalitetsarbete genom att några utvecklingsområden har prioriterats utifrån föregående års framkomna utvecklingsåtgärder som redovisats i enheternas kvalitetsredovisningar, brukarundersökningar, inspektörsrapporter samt egna analyser. Gemensamma prioriteringar för utveckling har varit:

Utveckla kvaliteten och det systematiska kvalitetsarbetet, utveckla metoder för att stödja och följa alla barns språkutveckling.

Utveckla det förebyggande arbetet för barns hälsa och välbefinnande
(riskinventering, checklistor, likabehandlingsplaner)

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Andel barngrupper (1-3 år) med fler än 14 barn	14,66 %	10 %	13 %	Årsredovisning 2009

Kommentar: I stadsdelen Hägersten - Liljeholmen sker en stor nybyggnation av bostäder. Efterfrågan på barnomsorg är stor. Att ge alla barn en plats i förskolan inom garantitid har varit ett prioriterat mål som har uppnåtts. De grupperingar som dokumenteras är 1-3 år, 4-5 år samt 1-5 år. Därutöver finns ett antal 6-åringar. Vid mätning i slutet av året fanns det 57 förskolor med sammanlagt 229 barngrupper. 32 barngrupper hade fler barn än det fastställda målet. För att kunna erbjuda förskoleplats i enlighet med barnomsorgsgarantin har barnantalet utökats i ett antal barngrupper.

■ Andel barngrupper (4-5 år) med fler än 18 barn	6,67 %	5 %	19 %	Årsredovisning 2009
--	--------	-----	------	---------------------

Kommentar: För att uppfylla det prioriterade målet om att erbjuda förskoleplats inom garantitid har barnantalet utökats i några barngrupper. Nämnden har nått kommunfullmäktiges årsmål.

■ Andel förskollärare	46 %	43 %	43,5%	2009
-----------------------	------	------	-------	------

Kommentar: Det råder brist på förskollärare i hela Stockholm stad. Gemensamma insatser diskuteras bl.a. för att locka fler att utbilda sig inom området. Detta sker i samarbete med lärarutbildning och i samverkan med övriga stadsdelar.

Stadsdelen har en relativt hög andel förskollärare trots kraftig utbyggnad av nya förskolor. Kommunfullmäktiges mål uppnås väl. Det finns dock skillnader i pedagogtätthet mellan stadsdelens olika områden. Genom att ha förskolor med bra kvalitet, spännande och god verksamhet samt erbjuda goda möjligheter att utvecklas i arbetet hoppas vi kunna behålla och locka nya förskollärare till stadsdelens kommunala förskolor.

♦ Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	77,3 %	85 %	tas fram 2009	2009
--	--------	------	---------------	------

Kommentar:

Årsmålet är satt utifrån föregående års frågor och svar i brukarundersökningen där resultatet av både mycket nöjda samt nöjda föräldrar redovisades. De olika årens redovisade resultat är inte jämförbara.

Årets index visar resultat av tre frågor i brukarundersökningen inom området utveckling och lärande där föräldrarna är mycket nöjda.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal barn som inte barnomsorgsgarantin uppfyllts för under året	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2009

Resultatet av enheternas självvärdering avseende utveckling och lärande inom förskola	3,18	3	Tas fram 2009	2009
--	------	---	------------------	------

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förskolan ska utveckla kvalitetsmått och metoder för utvärdering som relaterar till förskolans mål och uppdrag	2009-01-01	2010-12-31	

Kommentar: Ett kvalitetsindex för förskoleverksamheten har tagits fram centralt av staden . Det är ett sätt för förskolorna att själva skatta sitt arbete utifrån gemensamma kriterier. Utbildning och implementering av arbetet med självskattning enligt index har skett. I denna årsredovisningen redovisar enheternas resultat i kvalitetsindex för första gången.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans personal kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2007-01-01	2010-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar:

Förskoleavdelningen erbjuder samtliga personal, såväl som utvalda målgrupper, fortbildning inom strategiska områden. All personal har erbjudits studiedag kring barns språk, flerspråkighet och utemiljö. Arbetslag har handledning. Rektorer har ledarutbildning, coachning och handledning. En lärande organisation eftersträvas och kollegiala utbyten organiseras kring strategiskt viktiga områden för såväl ledningspersonal som övriga medarbetare. Exempel på sådant lärande är nätverksträffar kring pedagogiska frågor. Utbildad personal uppmuntras att utbilda sig. Barnskötare uppmannas och stöttas att fortbilda sig till förskollärare. Förskolelärare uppmuntras att vidareutbilda sig och skaffa sig spetskompetens.

Barnskötare och förskollärare deltar också i förskolelyftet, Skolverkets fortbildningssatsning

Stadsdelsnämndernas verksamhetsområden äldreomsorg och förskola ska tillsammans utveckla metoder för den enskildes trygghet, oberoende, inflytande och respekt.	2009-01-01	2009-12-31	
--	------------	------------	--

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar: Äldreförvaltningen har fått i uppdrag att införa äldrepedagoger och har startat ett utvecklingsprojekt för att utveckla en metod enligt vilken stadsdelsnämnderna ska kunna införa ett äldrepedagogiskt/salutogent synsätt i det konkreta arbete inom äldreomsorgens verksamheter. Projektet fortsätter under 2010.			
Stadsdelsnämnderna ska samverka med det lokala föreningslivet och andra aktörer för att erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Parklekarna Vippan och Lugnet divs på entreprenad av Unga Örnar. Fältassistenter samverkar i sitt arbete med idrotts/ föräldraföreningar.			

NÄMNDMÅL:

Förskolan ska arbeta med att utveckla och stärka barns självtillit, sociala kompetens och empatiska förmåga. Läroplanens målområde: Normer och Värden

● Uppfylls helt

Förskolorna arbetar aktivt utifrån läroplanens målområde normer och värden. Gemensamt utvecklingsområde för förskolorna är att förankra arbetet med likabehandlingsplaner bland medarbetare och föräldrar samt att få detta att vara en naturlig del i förskolans arbete. Syftet är bl.a. att förebygga kränkningar, skapa lugna och trygga barngrupper som har acceptans för olikheter och respekt för varandras behov och åsikter. Arbetet följs upp och analyseras.

På träffar med förskolerektorerna har frågan om hur målet följs upp på enheten och i stadsdelen behandlats genom fastställande av uppföljningsplaner och gemensamma dialoger.

Resultat av arbetet har presenteras i nämndens kvalitetsredovisning. Här redovisades även arbetet med barn i behov av särskilt stöd särskilt. Enheternas kvalitetsredovisningar lyfter i detta sammanhang sitt arbete med värderingar och förhållningssätt och hur viktigt det är att personalen reflekterar över sitt eget agerande som förebilder och vägvisare. Att påvisa barnens egna möjligheter att påverka händelseförlopp och verksamhetens innehåll och stödja barnen i att uttrycka sin mening är också metoder som redovisas. Ett grundläggande arbete med att stödja barnen i sitt sociala samspel, stärka vars och ens självkänsla framhålls som en bra grund för att förebygga kränkningar och konflikter.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Likabehandlingsplan (årlig utvärdering, nulägesanalys och åtgärder för utveckling, föräldrars delaktighet)	2008-10-16	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar:

Arbetet med likabehandlingsplaner är integrerat i förskolornas ordinarie arbete och knyter an till förskolans läroplan, målområde normer och värden. Förskoleavdelningen har gemensamt lyft några viktiga frågor kring likabehandlingsplanen;

Vilka nulägesanalyser görs, hur ser de ut, vad får man veta i dessa, vad saknas.

Vilken nytta och vilka effekter kan vi se av nulägesanalyser för förskolans arbete med barngrupp, i första hand med avsikten att förebygga kränkningar och skapa gott gruppklimat.

Vikten av att informera föräldrarna samt att väl dokumentera eventuella kränkningar och åtgärder

NÄMNDMÅL:

Förskolorna ska arbeta medvetet och aktivt med språkutvecklande arbetssätt. Läroplanens målområde: Utveckling och lärande

● Uppfylls helt

Förskolorna har under flera år haft språkutveckling som utvecklingsområde. Utbildningsinsatser som skett föregående år, bl.a. med en språkforskare, har bidragit till gemensamma målformuleringar och begrepp samt ökad förståelse för och insikt i vad som stödjer barnens språkutveckling. Begrepp som att utmana barnen genom att "ligga snäppet över" barnets språknivå, skapa rika språkmiljöer, uppmuntra till dialoger och berättande, används som beskrivningar av arbetet. Gemensamma mål och riktlinjer för språkstödjande arbete i förskolan har utformats och praktiserats i ett par år.

Gemensamma riktlinjer och aktiviteter är vägledande för arbetet. Aktiviteter och resultat av arbetet har utvärderats i den årlig kvalitetsredovisning.

Då språk och kommunikation har varit ett prioriterat utvecklingsområde under flera år uppger förskolorna att det finns en stor medvetenhet kring dessa frågor. Tidigare fortbildningsinsatser har nu fått genomslag i förskolornas arbetssätt. Förskolorna har en teoretisk modell att koppla sitt arbete till och bättre redskap för att arbeta med barnens språk. Förskolorna uppger att de finns en hög medvetenhet hos pedagogerna att vara förebilder med ett nyanserat och vårdat språk. Förskolemiljöerna utformas och utvecklas också medvetet för att stimulera lärandet och utveckla barnens språk samt kommunikation.

Diskussioner om vilka metoder som ska användas pågår. Portfolio används ofta som dokumentationsverktyg. Flera förskolor deltar i nätverk för att utveckla pedagogisk dokumentation och portfolioarbetet som resultat i tydligare och enhetligare användning av verktygen.

Den långsiktiga satsningen på språkutveckling ger resultat, men det tar tid att få idéer, mål och arbetssätt att genomsyra verksamheten. Förskolorna arbetar mycket väl utifrån läroplanens intentioner och mål men det finns fortfarande

utmaningar. I förskoleplan och andra styrdokument framhålls att språk- och kommunikation är väsentligt för barnens fortsatta utveckling och lärande vilket gör att förvaltningen bedömer det som viktigt att fortsätta utvecklingsarbetet och då med det breda perspektivet.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kartläggning och analys av barns ☑ språkutveckling (t.ex. TRAS)	2009-01-01	2009-12-31	

Kommentar:

Diskussioner om vilka metoder som ska användas för att kartlägga och analysera barnens språkutveckling pågår. TRAS (tidig registrering av språkutveckling)- en metod för att observera och främja barnens språk och kommunikation, används på de flesta av stadsdelens förskolor. En arbetsgrupp med representanter från alla förskoleområden diskuterar hur man kan arbeta med TRAS-metoden och fungerar som vägvisare och idéspidare för andra.

Det går ännu inte att säga så mycket om och hur observationsmetoden påverkar förskolornas arbete. En enhet redovisar att metoden är ett bra hjälpmedel för barn med behov av extra stöd i språk och begreppsutveckling.

Självvärderingar (Bruk-språk, Velis ☑ språkprinciper)	2009-01-01	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Mallar som stöd för inventering och dokumentation har tagits fram. Inventeringen skall vara ett stöd för förskolornas arbete med utveckling av barnens språk.

Vid inskolning och utvecklingssamtal, används blanketten "språkdomäner" som underlag för ☑ hur språkstöd ska utformas för de barn som inte har svenska som modersmål.	2009-01-01	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Blanketten språkdomäner användning är utbredd vid inskolning. Det går ännu inte att säga så mycket om och hur metoden har påverkar förskolornas arbete.

☑ Årlig kartläggning av flerspråkighet	2008-10-16	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Förskolorna kartlägger flerspråkighet som en grund för det pedagogiska arbetet. En inventering görs per år under hösten i samband med att uppgifter lämnas till SCB.

NÄMNDMÅL:

Stadsdelsnämnden ska erbjuda alla barn förskoleplats inom tre månader i enlighet med Stockholms stads platsgaranti

● Uppfylls helt

Alla sökande har erbjudits förskoleplats i enlighet med Stockholms stads platsgaranti. Vid årets slut fanns i den kommunala verksamheten 3 310 barn inskrivna i stadsdelens 57 förskolor där barnen var indelade i 229 barngrupper.

Tio barn vistas i familjedaghem. Därutöver erbjuder stadsdelen en allmän förskola samt 4 öppna förskolor.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel barngrupper (1-5 år) med fler än 16 barn	7	0	Årsredovisning 2009

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.3 Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka - trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen

● Uppfylls helt

Äldreomsorgens verksamheter har under året hållit en god kvalitet. Stadens brukarundersökningar visar också att brukarnas nöjdhet har ökat totalt sett. De öppna verksamheterna som finns för aktiviteter och social samvaro har också varit välbesökta. Genom ett telefonnummer till Äldrestöd har fler äldre och anhöriga sökt och fått information, råd och stöd.

Utbildningsinsatser och handledning har genomförts inom ramen för Kravmärkt Yrkesroll, bl.a. inom viktiga och prioriterade områden såsom social dokumentation, demensvård, vård i livets slut, hygien, nutrition och lagar-mål-organisation.

Biståndshandläggarna har utbildats i stadens nya kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning. Syftet är att få en likställig och tydlig biståndsbedömning i staden.

Avdelningen för social omsorg arbetar ständigt med att öka tryggheten och värdigheten vad gäller myndighetsutövning och utförande av insatser för personer med funktionsnedsättning. Genom brukarundersökningar, brukarråd etc följer förvaltningen upp att brukarna känner sig väl bemötta och trygga i kontakten med utredare och utförare. Ett nytt klagomålsystem infördes under våren 2009. Genom stadens valfrihetssystem för insatser enligt LSS har brukarna fått möjligheter att välja utförare för boende, daglig verksamhet och korttidsboende. För att ytterligare säkerställs kvaliteten i arbetet har stadsdelsnämnden fastställt ett ledningssystem för kvalitet för social omsorgs enheter.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av kostnader för individ- och familjeomsorg, barn och ungdom som används till förebyggande insatser	2,5 %	2,3 %	tas fram 2009	2009

Kommentar: Till de förebyggande insatserna räknas ungdomsmottagningen mm.

Andel av utredningar där strukturerade kunskapsbaserade metoder för utredning av vuxna med missbruksproblematik används	44,85 %	80 %	75 %	2009
---	---------	------	------	------

Kommentar: Strukturerad intervju, ASI, har gjorts i cirka hälften av nybesöken vid vuxenheten. När ASI görs beror det på att det redan finns en aktuell ASI, antingen på enheten, inom beroendevård eller kriminalvård, som i sådana fall rekvideras med klientens medgivande. Antalet ärenden där ASI-utredning finns är därför i praktiken högre än de utredningar som registrerats i ärendesystemet. ASI används inte i ärenden som rör svårt psykiskt sjuka personer, inte heller i ärenden som rör våld i nära relationer. I ärenden som pågått en längre tid görs ASI när det är lämpligt, ofta i samband med en ny ansökan om vård. Samtliga personer som omhändertas enligt LOB får ett brev där det följer med en självskattningsblankett, Audit eller Dudit.

Andel barn och unga i biståndsbedömd öppenvård (IoF)	75,96 %	60 %	70 %	Årsredovisning 2009
--	---------	------	------	---------------------

Kommentar: Efterfrågan på öppenvårdsinsatser ökar i takt med att utbudet blir mer varierat. När något barn måste placeras utom hemmet strävar förvaltningen efter att placeringen ska bli så kort som möjligt och att barnet sedan ska få fortsatt stöd i öppenvård. När det gäller placering av tonåringar i familjehem, bl.a. inom FUNKA-programmet, strävar förvaltningen efter parallella insatser både före, under och efter placeringen. Förvaltningen strävar överlag också efter att ge ett brett stöd med flera parallella insatser till familjer så att placeringar i möjligaste mån inte ska behöva tillgripas.

Andel befintliga familjehem med grundutbildning	41,7 %	40 %	35 %	2009
---	--------	------	------	------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar: Arbetet med att motivera familjehemmen till utbildning fortsätter. Många placeringar är dock gjorda i släktinghem som ofta saknar motivation att genomgå erbjuden utbildning. I andra fall gjordes placeringarna innan det fanns krav på utbildning för familjehemsföräldrar. Dessa familjehem, där placeringar ofta gjordes när barnen var i späda ålder, känner inget behov av att utbilda sig nu.

Andel genomförandeplaner för ■ biståndsbedömda insatser inom IoF, socialpsykiatri	27,59 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2009
--	---------	-------	-------	---------------------

Kommentar: Indikatorvärdet visar uppgifter som tagits fram av USK över antalet upprättade genomförandeplaner jämfört med det totala antalet biståndsbedömda insatser inom socialpsykiatri. Förvaltningens egna mätningar visar att aktuella genomförandeplaner finns för 37% av brukarna vid den socialpsykiatriska boendeenheten och för 60% av brukarna vid socialpsykiatrins sysselsättningsenhet.

Andel nya familjehem med ● grundutbildning	60 %	60 %	100 %	2009
---	------	------	-------	------

Kommentar: Andelen nya familjehem med grundutbildning är något mindre än förra året beroende på att tillkommande familjehem rekryterats inom barnets nätverk. Dessa släktinghem saknar ofta motivation att gå den grundutbildning som erbjuds för nya familjehem. Flertalet familjer deltar dock i seminarier och annan utbildning som erbjuds via familjehemskonsulterna. Förvaltningen uppmanar alla familjer att delta i utbildningen.

Andel vuxna i ● biståndsbedömd öppenvård (IoF)	69,23 %	60 %	70 %	Årsredovisning 2009
---	---------	------	------	---------------------

Kommentar: Av dem som fått bistånd till vård och behandling har 68,5% (83 personer) fått bistånd i öppenvård och 31,5% (38 personer) på institution eller i familjevård.

Antal ej verkställda beslut ● enligt LSS (individ- och familjeomsorg).	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2009
---	------	------	------	---------------------

Kommentar: Individ- och familjeomsorgen fattar inte några beslut enligt LSS.

Antal ej verkställda beslut ● enligt SoL (individ- och familjeomsorg)	0 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2009
--	------	------	------	---------------------

Kommentar: Inga ej verkställda beslut enligt SoL finns inom individ- och familjeomsorgen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal ej verkställda domar ● (individ- och familjeomsorg).	0 st	0 st	0 st	2009
Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL (stöd- ■ och service till personer med funktionsnedsättning)	10 st	0 st	0 st	Årsredovisning 2009
Kommentar: Totalt under året har funnits tre icke verkställda beslut enligt SoL och sju enligt LSS. I två av fallen beror den uteblivna verkställigheten på att utföraren inte informerat beställarenheten om att beslutet inte verkställts, i övriga fall har besluten inte kunnat verkställas på grund av att den enskilde tackat nej till föreslagen utförare. Vid årets slut finns två pågående beslut som inte är verkställda. I båda ärendena har brukaren tackat nej till utförare. I det ena ärendet pågår utredning huruvida personen ska ha insatsen eller inte överhuvudtaget eftersom insatsen inte går att verkställa.				
Antal ej verkställda domar ● (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st	3 st	0 st	2009
Kommentar: Inga icke verkställda domar finns vid beställarenheten funktionsnedsättning.				
Antal nytillkomna ● omsorgslägenheter för vuxna inom staden (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	9 st	9 st	100 st	2009
Kommentar: Inflyttning har under året skett i sju lägenheter i en nybyggd servicebostad och i två nya lägenheter som tillskapats genom ombyggnad av befintliga gruppbofasta. Årsmålet är därmed uppnått.				
Nöjda brukare (stöd och ● service till personer med funktionsnedsättning)	90,06 %	80 %	tas fram 2009	2009
Kommentar: I den stadsövergripande brukarundersökning som genomfördes under november månad 2009 bland brukare som har insatserna daglig verksamhet, gruppbofasta eller korttidsbostad har 161 personer svarat på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 53%. Av de svarande anger 90% att de är nöjda eller mycket nöjda med insatsen.				

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel omsorgspersonal med grundutbildning (äldreomsorg)	87 %	87 %	87 %	2009
Kommentar: Omsorgspersonal som inte har grundutbildning erbjuds detta. Totalt har 20 personal utbildats eller går i utbildning. Omsorgspersonalen har också erbjudits kompetensutvecklingen inom ramen för Kravmärkt Yrkesroll.				
Andel omsorgstagare, inom äldreomsorgen, som har en genomförandeplan	74,78 %	70 %		2009
Kommentar: Utbildningsinsatser för att utveckla och förbättra genomförandeplanerna och den sociala dokumentationen har genomförts och kommer att fortsätta även under 2010.				
Andel omsorgstagare, inom äldreomsorgen, som har en genomförandeplan där sociala aktiviteter ingår	85,2 %	45 %		2009
Kommentar: Resultatet avser genomförandeplaner med sociala aktiviteter för dem som bor i vård- och omsorgsboende.				
Andel över 75 år som erbjudits förebyggande hembesök	100 %	100 %	tas fram 2009	2009
Kommentar: Informationsfoldern Äldreomsorgen A-Ö samt erbjudande om hembesök har skickats ut till alla äldre som är 75 år och äldre i stadsdelen, totalt 5 300 personer. Samtliga som har önskat hembesök, 25 personer, har fått det. Ansvarig biståndshandläggare har informerat om äldreomsorgens olika insatser. Äldrestöds anhörigstödjare har genomfört uppsök till par 80 år och äldre. 117 par fick brev och erbjudande om hembesök. Anhörigstödjarna fick kontakt med 111 par och identifierade 6 anhörigvårdare.				
Andelen nöjda omsorgstagare (äldreomsorg)	78 %	79 %	79 %	2009
Kommentar: Andelen nöjda brukare med hemtjänst och nöjda boende på vård- och omsorgsboende har ökat jämfört med 2008. 82% har varit nöjda med sitt vård- och omsorgsboende, enligt stadens brukarundersökningar.				

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Anhörigas upplevelse av hur anhörigstödet fungerar	91 %	80 %	61%	2009
Kommentar: Enkät skickades ut till anhöriga med hemvårdsbidrag, totalt 106 personer. 65 personer besvarade enkäten. Av dessa tyckte 91% att de får det stöd och den hjälp som de behöver i vardagen. 96% tycker att de vet vart man ska vända sig om den närståendes hjälpbehov förändras.				
Antal besök på öppna dagverksamheter för äldre	15 327 st	14 300 st	tas fram 2009	2009
Kommentar: Stadsdelens öppna verksamheter har varit välbesökta under året. Flera olika aktiviteter har anordnats i samverkan med pensionärs- och frivilligorganisationerna.				
Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL, exkl. de som frivilligt kvarstår i kö i avvaktan på ett valt boende (äldreomsorg)	0 st	0 st	0 st	2009
Antal ej verkställda domar (äldreomsorg)	0 st	0 st	0 st	2009
Antal stadsdelsnämnder som erbjuder dagsutflykter för äldre	1 st	1 st	14 st	2009
Antal äldre som fått hjälp i form av vaktmästarservice	343 st	320 st	2533	2009
Kommentar: Under 2009 har 343 besök genomförts. 155 äldre har fått hjälp av vaktmästarservice. Exempel på insatser har varit att sätta upp gardiner, byta glödlampor och olika säkerhetsinsatser såsom att sätta upp eller kontrollera brandvarnare, fästa sladdar och halksäkra mattor.				
Antal öppna dagverksamheter för äldre	4 st	3 st	30	2009
Kommentar: Antikträffen i Västertorp, Hövdingagården i Aspudden och Seniorhälsan på Trekantens och Fruängsgårdens servicehus, erbjuder aktiviteter och social samvaro för alla äldre i stadsdelen.				

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggare	75 %	85 %	tas fram av nämnden	2009

Kommentar: Jämfört med 2008 har brukarnas nöjdhet ökat från 74% till 75%, enligt stadens brukarundersökning.

 Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet	78 %	70 %	tas fram 2009	2009
--	------	------	---------------	------

Kommentar: 75% av hemtjänstens brukare (inkl. servicehus) känner sig trygga och 86% av dem som bor på vård- och omsorgsboende, enligt stadens brukarundersökningar. Detta är samma resultat som för 2008.

 Upplevelsen av maten och måltidssituationen	70 %	75 %	72%	2009
---	------	------	-----	------

Kommentar: 76% av dem som bor på vård- och omsorgsboende har varit nöjda med maten och måltidssituationen. De som bor på Fruängsgårdens servicehus har varit minst nöjda, enligt stadens brukarundersökning.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Bidra till ökad samverkan mellan socialtjänst, skola och föräldrar samt med polis och föreningar	2007-01-01	2010-12-31	

Kommentar: Socialsekreterare på ungdomsgruppen har påbörjat ett samarbete med polis genom att inom ramen för en förhandsbedömning kalla ungdom och föräldrar till ett med polisen gemensamt samtal vid förstagångsförseelse/brott. Syftet med samtalet är att skapa förtroende för socialtjänsten och polisen där ett viktigt mål är att ungdom och föräldrar skall känna att de kan få stöd vid behov. En strukturerad samverkansplan finns för samverkan mellan skola, förskola, polis, socialtjänst och fritid. Samverkan finns mellan fältassistenter och föräldrar engagerade i föräldravandringar och föräldraföreningar.

 Se över organisationen för verksamhetsområdet och där så behövs anpassa den för att stödja ett valfrihetssystem	2009-01-01	2009-12-31	
---	------------	------------	--

 Stadsdelsnämnderna ska samverka i planering och utbyggnad av olika boendeformer för personer med psykiska funktionsnedsättningar	2008-01-01	2010-12-31	
--	------------	------------	--

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar: Förvaltningen deltar i de samverkansformer som finns i staden för planering och utbyggnad av bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning.			
Stadsdelsnämnderna ska upprätta lokala samverkansöverenskommelser mellan nämndens verksamheter och utbildningsnämnden	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Överenskommelse om samverkan mellan utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningens avdelningar för förskola och social omsorg fastställdes i november 2009.			
Utveckla och prioritera det drogpreventiva förebyggande arbetet bland barn och ungdomar	2007-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Stadsdelens drogsamordnare har som uppgift att vidareutveckla det drogpreventiva arbetet utifrån evidensbaserade metoder tillsammans med stadsdelens fältassistenter. Ungdomsmottagningens kuratorer har gått utbildning i AUDIT och haft en studiedag om ungdomars alkoholvanor och möjligheter till stöd.			
Utbyggnad och utveckling av variation i utbudet av boenden enligt LSS ska fortgå och intensifieras	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: En ny servicebostad har öppnats under 2009 samt två gruppboendeställen har tillkommit genom ombyggnad av befintliga gruppboendestäder. En gruppboestad kommer att öppnas under 2010. Ytterligare gruppboendestäder planeras i nybebyggelsen i stadsdelsområdet, bl.a. i Fruängen.			
Alla boende på vård- och omsorgsboende har rätt till utevistelse	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: De boende har erbjudits regelbunden utevistelse utifrån önskemål.			
Andelen timanställda i personalgrupperna ska minska	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Inom äldreomsorgen har schemaändringar genomförts för att minska andelen timanställda.			
Dagkollo ska erbjudas äldre	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Under 2009 har 52 dagsutflykter/resor genomförts med totalt 351 deltagare. En ökning med 24 resor och 128 deltagare jämfört med 2008.			

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Erbjuda alla över 75 år, som inte är beviljade ● annan insats, ett förebyggande hembesök i samarbete med landstinget Kommentar: Se indikator om förebyggande hembesök.	2008-01-01	2010-12-31	
Genomföra insatser för att förbättra ● matkvaliteten och måltidsupplevelsen Kommentar: Insatser har genomförts av äldreomsorgens dietister i samverkan med enhetschefer och personal. T.ex. frukostbuffé, näringsriktig kost och matgrupper.	2008-01-01	2010-12-31	
Genomföra kompetensutvecklingsinsatser, ● särskilt inom demensområdet Kommentar: Biståndshandläggarna har erbjudits utbildningar inom området demens i äldreförvaltningens regi. För personal vid vård- och omsorgsboende med inriktning demens, genomfördes under hösten inom ramen för Kravmärkt Yrkesroll, en studiecirkel om demens med utgångspunkt från boken "Sinnesstimulering i demensvården".	2008-01-01	2010-12-31	
● Hemtjänstpersonal ska erbjudas handledning Kommentar: Hemtjänstpersonal vid Hägerstens och Liljeholmens hemtjänst har fått handledning i ergonomi och förflyttningsteknik av sjukgymnast.	2008-01-01	2010-12-31	
● Informera om möjligheter att välja utförare och boende Kommentar: Äldreomsorgens biståndshandläggare informerar alla äldre och anhöriga som ansöker eller önskar information om vård- och omsorgsboende, hemtjänst eller dagverksamhet, om möjligheten att välja boende, dagverksamhet eller hemtjänstutförare.	2008-01-01	2010-12-31	
■ Införa en samlad redovisning av Lex Sarah och Lex Maria anmälningar Kommentar: Alla anmälningar av Lex Sarah och Lex Maria redovisas för stadsdelsnämndens sociala delegation. Under 2009 har sex händelser anmälts enligt Lex Sarah. Fem inom äldreomsorgen, tre händelsen i verksamheter i egen regi, en vid vård- och omsorgsboende som drivs på entreprenad och en vid privat hemtjänstutförare samt en vid verksamhet i egen regi inom social omsorg. En anmälan enligt Lex Maria vid vård- och omsorgsboende på entreprenad har gjorts.	2009-01-01	2009-12-31	
■ Nämnderna ska vidta åtgärder för att öka antalet verksamheter som drivs i samarbete med frivilligorganisationer	2009-01-01	2009-12-31	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar: Äldreomsorgen samverkar med pensionärs- och frivilligorganisationerna för att utveckla verksamheten på stadsdelens öppna mötesplatser, såsom servicehusen, Antikträffen, Hövdingagården och Fenix. Utvecklingsarbetet samordnas av äldreomsorgens frivilligsamordnare.			
Stadsdelsnämnderna ska redovisa exempel på ☑ hur den enskildes delaktighet i måltidsplaneringen möjliggörs	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: På Axxgårdens och Kastanjens vård- och omsorgsboende erbjuds de boende frukostbuffé, som lett till ökat självbestämmande och att de boende äter mer och bättre, samt till ökad trivsel och social samvaro vid frukosten. På Antikträffen har äldre erbjudits att delta i matgrupper, som lett till ökad gemenskap.			
Stadsdelsnämnderna ska se över sin ☑ samverkan med landstinget i syfte att förbättra korttidsvård och rehabilitering	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Äldreomsorgens rehabiliteringsenhet samverkar med landstingets utförare ReAgera.			
Stadsdelsnämnderna ska ta fram ☑ införandeplan för ParaSol, SchemOs och ParaGå och lämna rapport om genomförandet i samband med tertialrapport 1	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Införandeplan har lämnats i samband med tertialrapport 1.			
Stadsdelsnämnderna ska, utifrån ☑ medarbetarsamtal med personal inom äldreomsorgen, redovisa vilket behov av utbildning som finns	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Äldreomsorgens omsorgspersonal valideras enligt Kravmärkt Yrkesroll och får individuella kompetensutvecklingsplaner.			
Stadsdelsnämndernas medarbetare inom ☑ äldreomsorgen ska under våren 2009 ges möjligheter att delta i utbildningar som avser grundutbildning, språkutbildning, ledarskapsutbildning eller delta i andra insatser som är motiverade i syfte att höja kvaliteten i äldreomsorgen	2009-01-01	2009-07-01	

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Tillhandahålla vaktmästartjänster för äldre, • "fixare", för alla som fyllt 75 år Kommentar: Fixartjänster har erbjudits till äldre i stadsdelen. Se indikator.	2008-01-01	2010-12-31	
Utveckla kunskaper i svenska hos vård- och • omsorgspersonalen med svenska som andraspråk Kommentar: På Axelsbergs servicehus pågår ett språkprojekt. Behovet av stöd och hjälp i svenska språket kartläggs och individuella planer tas fram.	2009-01-01	2010-12-31	
• Utveckla valfriheten inom äldreomsorgen Kommentar: Valfrihet finns för vård- och omsorgsboende, dagverksamhet och hemtjänst. Inom stadsdelen finns ett 50-tal hemtjänstutförare, varav 2 kommunala, att välja mellan.	2008-01-01	2010-12-31	
• Utveckling och behovsanpassning av vård- och omsorgsboenden ska fortgå Kommentar: Behovsanalys och planering av vård- och omsorgsboende sker i samverkan med stadsdelarna i regionen. Inom Hägersten-Liljeholmens stadsdel pågår projektering av ett nytt vård- och omsorgsboende med 54 platser vid Axelsbergs servicehus.	2008-01-01	2010-12-31	
■ Vård- och omsorgsboenden ska ha en plan för sociala aktiviteter Kommentar: På vård- och omsorgsboende har aktiviteter, utevistelse och social samvaro planerats och anordnats utifrån de boendes önskemål.	2009-01-01	2009-12-31	
• Vård- och omsorgspersonal erbjuds grundutbildning Kommentar: Äldreomsorgens omsorgspersonal erbjuds också kompetensutveckling inom Kravmärkt Yrkesroll.	2008-01-01	2010-12-31	
• Öppna dagverksamheter och träffpunkter ska erbjudas äldre Kommentar: Se indikator.	2008-01-01	2010-12-31	
■ Nya riktlinjer för biståndsbedömning införs (Äldreomsorg) Kommentar: Ett nytt kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning har införts i staden. Representanter från förvaltningens beställarenhet har deltagit i stadens utvecklingsarbete kring det nya bedömningsinstrumentet. Utbildning av biståndshandläggarna har startat under 2009.	2008-01-01	2009-12-31	

NÄMNDMÅL:
Anhöriga ska uppleva att de får stöd och hjälp utifrån sin aktuella situation

● Uppfylls helt

Äldreomsorgen har ett väl utvecklat stöd till anhöriga bl.a. genom Äldrestöds insatser. Anhöriga har erbjudits individuella samtal med kurator, att delta i anhöriggrupper och andra aktiviteter. Enligt den brukarundersökning som vänder sig till anhöriga har 91% varit nöjda med de insatser som man fått.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Anhöriga erbjuds individuella stödsamtal, informationsträffar och anhöriggrupper.	2005-10-01	2010-12-31	
●Handledning och utbildning för personal i bemötande.			

Kommentar: Anhörigstöd har haft 653 kontakttillfällen (telefon, personliga möten eller hembesök) med anhöriga och äldre, varav 289 har varit med make eller maka och 68 med barn till äldre. 117 hembesök har genomförts. Anhöriggrupper har anordnats. 3 grupper har varit igång under 2009.

Boende- och anhörigträffar anordnas vid	2009-01-01	2010-12-31	
● äldreomsorgens enheter.			

Kommentar: Genomförs regelbundet vid äldreomsorgens verksamheter.

NÄMNDMÅL:
Antalet bostäder för personer med funktionsnedsättningar ska öka

● Uppfylls helt

Målet är uppfyllt genom de nio platser i grupp- och servicebostad som tillkommit under året

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Två lägenheter i gruppbofastad och en servicebostad med sju lägenheter ska tillkomma under året.	2009-01-01	2009-12-31	

Kommentar: Två lägenheter i ombyggda gruppbofastäder togs i bruk i februari 2009. Under våren-sommaren skedde inflyttning i en ny servicebostad med sju lägenheter vid Telefonplan.

NÄMNDMÅL:
Insatserna ska anpassas individuellt i samråd med den äldre och erbjuda ökade möjligheter till stimulans i vardagen

● Uppfylls helt

Äldreomsorgen erbjuder en individuellt anpassad vård och omsorg, där en genomförandeplan upprättats i samråd med den enskilde.

Under 2009 har arbetet med att utveckla genomförandeplanen och den löpande sociala dokumentation intensifierats. Bl.a. har en arbetsgrupp bildats. Genom projektet "Dokumentation i praktiken" har rutiner implementeras för att hela teamet (kontaktman, sjuksköterska, sjukgymnast, arbetsterapeut och dietist), ska vara delaktiga i uppföljningen av den boendes vård och omsorg.

Att erbjuda aktiviteter, gemenskap och en trevlig måltidssituation har prioriterats vid enheterna. Seniorhälsan på Fruängsgårdens servicehus och Trekantens servicehus har varit välbesökta under året.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Antal deltagare vid dagsutflykter	351	250	Årsredovisning 2009

Kommentar: Under 2009 har 52 dagsutflykter/resor anordnas med totalt 351 deltagare. En ökning med 24 resor och 128 deltagare jämfört med 2008.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Bibliotekarie finns på Axelsbergs och Fruängsgårdens servicehus. Förvaltningen ska undersöka möjligheten att utveckla samverkan med de lokala biblioteken om "Boken kommer".	2009-01-01	2010-12-31	
Insatserna ska vara individuellt anpassade. Den äldre ska vara delaktig när genomförandeplanen upprättas.	2009-01-01	2010-12-31	
Nutritionsprojektet fortsätter. Projektet leds av två dietister och syftar till att utveckla och öka kunskapen om kostens och måltidssituationens betydelse för de äldre. Bl.a. kompetensutveckling och matgrupper. (stimulansmedel)	2008-01-01	2010-12-31	

Kommentar: Enheterna har under året arbetat med att utveckla genomförandeplanerna. Insatserna planeras i samråd med den äldre och följs upp regelbundet.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

- Projekt startar för att utveckla demensvården inom både särskilda boendet och hemtjänsten med fokus på kompetensutveckling.
- handledning och demensombud. En handlingsplan ska tas fram för ett gemensamt synsätt. (stimulansmedel 2009)

Kommentar: Utbildningsinsatser har genomförts inom Kravmärkt Yrkesroll, som fortsätter under 2010.

- Seniorhälsan fortsätter på Fruängsgårdens och Trekantens servicehus. Seniorhälsan erbjuder olika aktiviteter, kultur och social samvaro, i samverkan med pensionärs- och frivilligorganisationer. (stimulansmedel)

Kommentar: Seniorhälsan har varit välbesökt under året. Seniorhälsan på Trekanten har haft 2 861 besök och Seniorhälsan på Fruängsgården 9 335 besök.

- Stimulans i vardagen ska ha fokus på måltidssituationen, aktiviteter, social samvaro, kultur och utevistelse.

Kommentar: Äldreomsorgens dietister har gett stöd i utvecklingsarbetet kring hälsa, kost och måltidssituationen. Aktiviteter och möjlighet till social samvaro har anordnas i samverkan med förtroenderåd och pensionärsorganisationerna på stadsdelens servicehus, Seniorhälsan och de öppna mötesplatserna Antikträffen och Hövdingagården.

NÄMNDMÅL:

Socialtjänstens utredningar och insatser ska vara rättssäkra, ha god kvalitet och tillvarata den enskildes resurser

- Uppfylls helt

Fler och fler utredningar görs enligt evidensbaserade metoder. Vid de myndighetsutövande enheterna används granskning av kollegor eller av enhetschefer för att kontrollera kvaliteten på utredningarna. Påpekanden från tillsynsmyndigheter och domar från länsrätt etc. följs noga och används för att utveckla verksamheten. Alla insatser utgår från att den enskildes egna resurser ska tas tillvara och utvecklas. Utvärdering av utredningar och insatser görs också genom brukarundersökningar vid alla enheter. Brukar undersökningar visar över lag en stor nöjdhet från brukarnas sida med insatserna. Målet bedöms vara uppnått.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbetsplaner eller genomförandeplaner ska, i ☑ samråd med den enskilde, upprättas för alla insatser.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Genomförandeplaner finns i alla ärenden som utreds enligt BBIC. Samtliga utredningar påbörjade fr.o.m. 1 november ska genomföras enligt BBIC. Innehållet i det som ska finnas i en handlingsplan/genomförandeplan finns dokumenterat i alla ärenden. Vid enheten för ekonomiskt bistånd har alla sökande, utom engångsökande, en aktuell arbetsplan som tagits fram tillsammans med socialsekreterare. Vid vuxenenheten upprättas arbetsplan/behandlingsplan alltid tillsammans med den enskilde och följs upp regelbundet. Beställarenheten funktionsnedsättning upprättar beställningar i alla ärenden när insats beviljas. På utförarenheterna finns genomförandeplaner i många ärenden, men ännu inte i alla.			
Brukarenkäter ska genomföras vid alla ☑ enheter.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Brukarundersökningar har genomförts vid samtliga enheter inom avdelningen för social omsorg.			
De egna öppenvårdsinsatserna inom ☑ missbruksvården ska utvecklas.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Vuxenenhetens nya öppenvård Futura startade i september 2009. Där finns tre socialsekreterare som på heltid arbetar med behandling och motivation i öppenvård enligt en strukturerad metod, Betende -Samtal- Förändring, som är MI-inriktat och manualbaserat. Tre grupper har gått under hösten, med mycket högt deltagande och lågt antal avhopp. Futura erbjuder också individuella samtal enligt samma metod.			
I juni 2009 startade ett bostödsteam med uppgift att arbeta med missbrukare i deras hem, avsikten är att stärka nykterhet och att korta ner perioder på institution. Teamet har handledning med KBT/MI inriktning.			
De förebyggande och tidiga insatserna på ☑ hemmaplan för barn och ungdom ska utvecklas.	2009-01-01	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar:

Familjestödsteamet inom öppenvården har ett rikt utbud av evidensbaserade insatser som erbjudits barn/tonåringar/föräldrar. Sedan länge finns ett väl utvecklat samarbete med BVC, MVC och öppna förskolan i Liljeholmen i syfte att tidigt fånga upp och stärka föräldrar med behov av stöd. I övrigt har öppenvården arbetat med beslutade biståndsinsatser för de mest utsatta familjerna. Det har inneburit något längre väntetider för föräldrar till äldre barn som själv sökt stöd i form av samtal och deltagande i ex vis KOMET-grupp.

Ett arbete har under året påbörjats med att utarbeta en arbetsmodell för att hjälpa skolfrånvarande barn att återgå i skolarbete.

En arbetsrutin för samverkan vid gängproblematik har utarbetats.

Ytterligare två medarbetare inom öppenvården har utbildats inom ART och genomfört samtal enligt metoden.

Ett samarbete är påbörjat med polis där socialsekreterare inom ramen för förhandsbedömning kallar föräldrar och ungdomar till ett med polisen gemensamt samtal vid förstagångsförseelse/brott.

Ett team ska inrättas för arbete med	2009-01-01	2009-12-31
☒ personer som har både missbruk och psykisk ohälsa.		

Kommentar: Från och med den 1 januari 2009 är samsjuklighetsteamet med två behandlingsassistenter/case managers en permanent del av vuxenenheten. I teamet ingår också en mentalskötare/case manager från den lokala beroendemottagningen. Direkt arbetsledande funktion har biträdande enhetschef på vuxenenheten. Teamet arbetar med förstärkt stöd till personer med komplexa vårdbehov, ofta psykosliknande symtom.

Evidensbaserade metoder ska användas vid	2009-01-01	2009-12-31
☒ utredningar och som beslutsstöd inom individ- och familjeomsorgen.		

Kommentar: Vuxenenheten använder den evidensbaserade metoden ASI för utredning och uppföljning. ASI görs med alla nya klienter samt på redan aktuellt klienter vid förnyad ansökan. Metoderna Audit och Dudit används när det gäller ungdomar och vid anmälningar enligt LOB. Barn- och ungdomsenheten använder sig av BBiC samt av beslutsstöden Earl 20 b, HOME och SAVRY i utredningsarbetet. Familjevården deltar i ett Socialstyrelseprojekt med bedömningsinstrument för rekrytering av nya familjehem. Beställarenheten funktionsnedsättning använder DUR-metoden för ärenden inom socialpsykiatri.

Förvaltningen ska aktivt informera om	2009-01-01	2009-12-31
☒ möjligheten till anhörigstöd.		

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar: Förvaltningen informerar om möjlighet till anhörigstöd i form av t.ex. avlösning genom assistansheten och stöd från landstingets rehabilitering men även om självhjäpsgrupper och anhörigorganisationer.			
☒ Förvaltningen ska samverka med landstinget. Kommentar: Vuxenenheten är samlokaliserad med landstingets lokal beroendemottagning på Liljeholmsberget. Samverkan sker i enskilda ärenden och på gemensamma behandlingskonferenser och planeringsdagar. Personal från Gröndals psykosmottagning deltar i behandlingskonferenser när det gäller personer med samsjuklighet. I samsjuklighetsteamet ingår personal från vuxenenheten och beroendemottagningen. Övriga enheter samverkar med landstinget kring enskilda ärenden. Avdelningschefen för social omsorg och enhetschefen vid beställarenheten funktionsnedsättning har regelbundna samverkansmöten med ledningen för psykiatri. Tillsammans med samliga enhetschefer inom myndighetsutövningen har avdelningschefen också regelbundna möten med cheferna för vårdcentralerna i området.	2009-01-01	2009-12-31	
☒ Hemlösa ska ges stöd att klara boende. Kommentar: Stödboendet Västertorpsvalet har 19 platser i själva stödboendet och fyra externa träningslägenheter. En speciell budget- och skuldrådgivning för vuxenenhetens klienter på VästertorpsValet och på andra stödboenden har startat under april 2009. Målet är att få fler klienter vidare i boendetrappan genom att de får ordning på sina skulder. Under året har 153 personer fått bistånd till boende, i form av stödboende och/eller försökslägenhet. Vuxenenheten har utökat antalet försöks- och träningslägenheter. Under 2009 fick enheten 14 nya lägenheter från bostadsförmedlingen. Fyra personer har fått överta kontraktet på sina försökslägenheter under året. Ett bostödsteam har inrättats på försök, med syfte att med hjälp av intensivt boendestöd till personer med kraftigt missbruk förhindra avhysningar och stabilisera situationen för den enskilde. Ett annat syfte är att korta ner placeringar i slutenvård för denna grupp.	2009-01-01	2009-12-31	
☒ Utförarenheterna ska vid nyanställning begära utdrag ur misstanke- och belastningsregistret. Kommentar: Alla utförarenheter inom social omsorg har som rutin att göra registerkontroll vid nyanställning av personal. I några fall har kontrollen lett till att personen inte anställts vid förvaltningen.	2009-01-01	2009-12-31	

NÄMNDMÅL:

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning ska präglas av rättsäkerhet, god kvalitet och delaktighet

☒ Uppfylls helt

Beställarenheten funktionsnedsättning genomför kollegiegranskning i ett urval av ärenden. Årets granskning har visat att de granskade ärendena i stort följer

riktlinjer och lagstiftning vad gäller dokumentation av ansökan, utredning, beslut, beställning och verkställning samt journalanteckningar.

Dokumentationen har förbättrats jämfört med föregående år, främst vad gäller att skriva tydliga beslut. Fortfarande saknas genomförandeplaner från utförare i en del ärenden, beställningar fanns dock i samtliga granskade ärenden. Årets brukarundersökning vid beställarenheten funktionsnedsättning visar att 90 % av dem som svarat var nöjda med bemötandet, att nästan alla anser sig ha inflytande över det beslut som fattas och att drygt två tredjedelar anser att enheten är bra eller mycket bra. Även brukarundersökningarna vid utförarenheterna visar att brukarna är nöjda med de insatser som erbjuds. Delaktigheten och kvaliteten följs också upp genom t.ex. brukarråd vid utförarenheterna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Alla brukare vid beställarenheten ☑ funktionsnedsättning ska informeras om möjligheten att få individuell plan.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Alla brukare vid beställarenheten funktionsnedsättning informeras om möjligheten att få en individuell plan. Antalet som utnyttjat möjligheten är dock fortfarande relativt litet.			
Brukarenkäter ska genomföras vid alla ☑ enheter.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Brukar- och eller anhörigenkäter har genomförts vid alla enheter inom social omsorg.			
Ett speciellt boendestöd ska inrättas för ☑ personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Ett boendestödsteam för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning finns sedan den 1 september 2009 vid socialpsykiatriska boendeenheten.			
Förvaltningen ska aktivt informera om ☑ möjligheten till anhörigstöd.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Förvaltningen informerar om möjlighet till anhörigstöd i form av t.ex. avlösning genom assistansenheten och stöd från landstingets rehabilitering men även om självhjälpgrupper och anhörigorganisationer.			
Förvaltningen ska erbjuda lättläst information ☑ till brukare.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Beställarenheten funktionsnedsättning fortsätter att skriva lättlästa utredningar och beslut till sina brukare.			

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen ska informera om möjligheten att välja utförare och boende. Kommentar: Biståndsbedömarna vid beställarenheten funktionsnedsättning informerar brukarna om de valmöjligheter som finns inom stadens valfrihetsmodell. Information om enskilda utförare finns på stadens webbplats.	2009-01-01	2009-12-31	
Genomförandeplan ska finnas och uppföljning ska göras för alla insatser enligt LSS och SoL. Kommentar: Utförarenheterna arbetar för att alla brukare ska ha genomförandeplaner, som upprättats tillsammans med brukaren och/eller dennes företrädare/god man. Några enheter har dock inte lyckats med detta, utan har en del ärenden där planerna ännu inte är klara. Uppföljningar görs dock regelbundet av alla insatser. Beställarenheten funktionsnedsättning begär in genomförandeplaner från de utförare (egna, andra kommunala eller privata) som anlitas, men planerna skickas inte alltid in till beställaren.	2009-01-01	2009-12-31	
Kompetenshöjning om neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ska ske genom Samlasprojektet. Kommentar: Personal från flera olika enheter inom social omsorg har under året deltagit i utbildningar genom Samlasprojektet.	2009-01-01	2009-12-31	
Samarbetet ska utökas med MAS och med landstinget. Kommentar: Biståndsbedömarna vid beställarenheten funktionsnedsättning samverkar med den medicinskt ansvariga sjuksköterskan (MAS) och med landstinget kring planering av insatser för enskilda brukare. Inom socialpsykiatri finns kontinuerliga samverkansmöten med slutenvårdsavdelningarna vid Huddinge sjukhus, psykosmottagningen i Gröndal samt psykiatriska mottagningen i Liljeholmen. Avdelningschef och chef för beställarenheten har samverkansmöten med ledningen för Psykiatri Sydväst. Vid fyra tillfällen per år sker även samverkansmöten tillsammans med brukarrepresentanter, IFS, RSMH, representanter från alla stadsdelar i sydväst samt psykosmottagningen.	2009-01-01	2009-12-31	
Utförarenheterna ska vid nyanställning begära utdrag ur misstanke- och belastningsregistret. Kommentar: Alla social omsorgs utförarenheter har som rutin att begära registerutdrag i samband med nyanställning. I några fall har registerkontrollen lett till att anställningen inte blivit av.	2009-01-01	2009-12-31	

NÄMNDMÅL:
Äldre ska få en god och säker hälso- och sjukvård

● Uppfylls helt

De äldre som bor på vård- och omsorgsboende och servicehus har fått en god och säker hälso- och sjukvård under året. Vårdens kvalitet mäts och följs upp årligen genom den kartläggning som genomförs av MAS. Vård- och omsorgsboendena har kommit längre än servicehusen i det förebyggande hälso- och sjukvårdsarbetet. Utbildning och handledning i Vodok för att förbättra och säkerställa dokumentationen har fortsatt. Vikten av att följa hygienrutinerna har också tagits upp på alla enheter. Fr.o.m. 2010 kommer hygienronder att genomföras på vård- och omsorgsboende och servicehus.

Vaccinering av den nya influensan erbjöds till alla boende på stadsdelens vård- och omsorgsboende och servicehus.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel riskbedömda vårdtagare i särskilda boendeformer enligt modifierad Nortonskala (risk för trycksår).	100	100	Årsredovisning 2009

Kommentar: Resultatet avser vård- och omsorgsboende i egen regi och på entreprenad.

Andel riskbedömda vårdtagare i särskilda boendeformer enligt Downton Fall Risk Index (risk för fall).	100	100	Årsredovisning 2009
---	-----	-----	---------------------

Kommentar: Resultatet avser vård- och omsorgsboende i egen regi och på entreprenad.

Andel riskbedömda vårdtagare i särskilda boendeformer enligt MNA (Mini Nutritional Assessment risk för undernäring).	97	100	Årsredovisning 2009
--	----	-----	---------------------

Kommentar: Resultatet avser vård- och omsorgsboende i egen regi och på entreprenad.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen ska samverka med landstinget bl.a. genom regelbundna möten och gemensamma utvecklingsprojekt.	2008-01-01	2010-12-31	

Kommentar: Förvaltningen har under året haft möten med landstingets vårdcentraler inom stadsdelen för ömsesidig information och diskussion kring viktiga utvecklingsfrågor. Bl.a. genomförs läkemedelsgenomgångar i samverkan med vårdcentralerna. Vid den allmänna vaccineringen av den nya influensan "lånade" Axelsbergs vårdcentral och Gröndals vårdcentral lokaler i de närliggande servicehusen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kvaliteten ska säkerställas genom förebyggande hälso- och sjukvårdsinsatser inom de prioriterade områdena fall, nutrition, hygien och trycksår utifrån fastställda metoder och rutiner.	2007-09-01	2010-12-31	
Kommentar: Se indikatorer.			
Läkemedelsgenomgångar ska genomföras på särskilda boendeformer i samverkan med landstinget.	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Hittills har ca 215 läkemedelsgenomgångar genomförts på stadsdelens vård- och omsorgsboenden och servicehus.			

NÄMNDMÅL:

Äldre ska ges ökade möjligheter att bo kvar genom förebyggande insatser och en utvecklad hemtjänst som möter varje brukares individuella och specifika behov

● Uppfylls helt

Hemtjänsten har hållit en god kvalitet under året. Stadens brukarundersökning visar också att brukarnas nöjdhet med hemtjänsten har ökat. Inom Hägerstens och Liljeholmens hemtjänst pågår ett utvecklingsarbete, som syftar till att göra det möjligt för äldre med särskilda behov att kunna bo kvar i ordinärt boende. Prioriterade målgrupper är äldre med demenssjukdomar, psykiska funktionshinder och missbruksproblem. Nya tekniska lösningar såsom "Nyckelfri hemtjänst" kommer att prövas inom Hägerstens hemtjänst under 2010. Äldreomsorgens förebyggande insatser bidrar också att öka möjligheten för de äldre att bo kvar hemma. Stadsdelens mötesplatser har varit uppskattade och välbesökt under året. På Antikträffen i Västertorp har matgrupper anordnats och erbjudits till äldre som inte kan laga sin egen mat och vill äta tillsammans med andra.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
"Ergonomi i hemtjänsten", fortsätter och innebär att personal får handledning i förflyttningsteknik av sjukgymnast.	2008-01-01	2010-12-31	
Kommentar: Ergonomi i hemtjänsten innebär att personal vid Hägerstens och Liljeholmens hemtjänst får utbildning och handledning av sjukgymnast i hur man ska arbeta på "rätt sätt" i vården och omsorgen hemma hos den äldre.			

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Dagsutflykter erbjuds till prioriterade målgrupper. Kommentar: Se indikator.	2008-01-01	2010-12-31	
Projekt med "Nyckelfri" hemtjänst ska prövas inom Liljeholmens och Hägerstens hemtjänst. Schemas och mobil dokumentation genom ParaGå genomförs. Kommentar: Projektet kommer att genomföras vid Hägerstens hemtjänst under 2010.	2009-01-01	2010-12-31	
Äldre erbjuds öppna mötesplatser för social samvaro och aktiviteter. En ny mötesplats startas i Sannadalsparken i Gröndal. Arbetet med mötesplatserna samordnas och utvecklas av frivilligsamordnaren. Kommentar: Vid Sannadalsparken anordnar pensionärsorganisationerna aktiviteter på egen hand. Äldrestöds frivilligsamordnare fungerar som kontaktperson.	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Äldreomsorgen ska präglas av rättsäkerhet, god kvalitet, värdighet, trygghet, gott bemötande, jämställdhet och mångfald

Uppfylls helt

Äldreomsorgen har under året erbjudit en trygg och säker vård och omsorg. Beställarenhetens biståndshandläggare har och kommer att utbildas i det nya kartläggnings- och bedömningsinstrument. Detta kommer att ytterligare öka likställigheten och rättssäkerheten i enhetens utredningar.

Enheterna inom äldreomsorgen har fortsatt att utveckla kvaliteten och åtgärdsplaner har tagits fram dels utifrån äldreomsorgsinspektörens granskning och dels utifrån stadens brukarundersökningar. Äldreomsorgens ledningssystem för kvalitet och säkerhet har också följts upp.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Brukarundersökning genomförs årligen vid äldreomsorgens enheter. Kommentar: Årliga brukarundersökningar genomförs av staden.	2009-01-01	2009-12-31	
Årlig genomgång och uppdatering av enheternas ledningssystem för kvalitet och säkerhet.	2009-01-01	2009-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar: Uppföljning har genomförts. Uppdatering av gemensamma rutiner kommer att fortsätta 2010.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.4 Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

♦ Uppfylls delvis

För att bidra till att göra stadsdelsförvaltningen till en attraktiv arbetsgivare fortgår satsningar på bl.a. kompetensutveckling, ledarskap, trivselskapande aktiviteter och friskvård. Grunden för en väl fungerande arbetsplats är ett förebyggande och systematiskt arbetsmiljöarbete.

Insatser för att sänka sjukfrånvaron sker både löpande och i projektform. Enheterna arbetar med stöd av personalspecialister och i samverkan med försäkringskassa, företagshälsovård och fackliga organisationer i syfte att stärka den anställdes möjlighet att komma i arbete. Samtliga chefer har genomgått utbildning i stadens rehabiliteringsprocess och ett arbete med att minska korttidsfrånvaron har påbörjats i samverkan med företagshälsovården. Medarbetarna i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning ger ett gott betyg för arbetsförhållandena (se nedan: indikatorn Medarbetarindex). En rökfri arbetstid har införts från den 1 september för förvaltningens anställda.

Genom omstrukturering av verksamheter och konkurrensutsättning av äldreboenden uppgår övertaligheten inom äldreomsorgen till tjugotvå undersköterskor/vårdbiträden. Inom social omsorg/assistentenheten är tre personliga assistenter konstaterat övertaliga. Delar av ekonomihanteringen har överförs till serviceförvaltningen vilket inneburit att en ekonomiassistent blivit övertalig.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Frisknärvaro (alla nämnder)	24 %	25 %	39%	2009
-----------------------------	------	------	-----	------

Kommentar: Frisknärvaron dvs andelen friska i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har sjunkit från 25 % (2008) till 24 % (2009). Denna försämring kan delvis förklaras av den i november förhöjda korttidsfrånvaron.

Medarbetarindex (alla nämnder)	64	64	60	2009
--------------------------------	----	----	----	------

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar: Resultatet från 2009 års medarbetarenkät visar att medarbetarna i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning ger ett gott betyg för arbetsförhållandena. Nöjd-Medarbetar-Index(NMI) är 64 vilket innebär en ökning jämfört med förra årets undersökning då NMI var 59. NMI för staden som helhet är i år 62.

 Sjukfrånvaro (alla nämnder)	8,1 %	6,5 %	6,5 %	Årsredovisning 2009
---	-------	-------	-------	---------------------

Kommentar: Sjukfrånvaron bland anställda i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning uppgick till 8,1 % under år 2009. Detta visar på en minskning i jämförelse med år 2008 då sjukfrånvaron var 9,9 %. År 2007 uppgick sjukfrånvaron till 10,2 %. En betydande del av anställda som varit helt sjukskrivna har återkommit i arbete. Ett samverkansprojekt vars syfte är att minska korttidsfrånvaron har påbörjats under 2009. Cheferna arbetar utifrån stadens gemensamma rehabiliteringsprocess. Dessvärre blir processen utdragen i tiden genom alla ingående moment, vilket gör att sjukfrånvaron minskar i långsammare takt än vad årsmålet kräver. Det systematiska arbetet att arbeta med sjukfrånvaron ger grund för en fortsatt minskning av sjukfrånvarotalet under 2010.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

 En satsning på kompetensutveckling för chefer inom äldreomsorgen ska genomföras	2009-01-01	2009-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Fyra enhetschefer från äldreomsorgen har deltagit i Äldreförvaltningens chefsprogram.

 Samtliga nämnder ska utarbeta rutiner så att ansvarig chef säkerställer att kontakt alltid tas på första sjukskrivningsdagen.	2009-03-20	2009-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Stadsdelsförvaltningen har en utarbetad rutin på intranätet för vad som gäller vid sjuk- och frisknämnan. I den framgår att varje arbetsplats ska ha skriftliga och väl kända rutiner. I stadsdelsförvaltningens internkontroll finns bl a en fråga om hur ansvarig chef säkerställer att kontakt alltid tas på första sjukskrivningsdagen.

NÄMNDMÅL:

Förvaltningen ska arbeta utifrån den gemensamma värdegrunden

 Uppfylls helt

En gemensam värdegrund är utarbetad och implementerad på arbetsplatserna.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Den gemensamma värdegrunden ska implementeras i samtliga verksamheter ■ genom arbete med värdegrunden på enheternas planeringsdagar.	2009-01-01	2009-12-31	

NÄMNDMÅL:**Medarbetares och chefers kompetens ska utvecklas genom riktade insatser**

● Uppfylls helt

Flera chefsforum för enhets- och avdelningschefer har genomförts bland annat innehållande ekonomiutbildning, tema hälsa och friskvård samt kommunikation och ledarskap genom en föreläsning om "det goda ledarskapet, balans i livet och hur vi kommunicerar med vårt team".

Förskoleavdelningen erbjuder samtliga personal fortbildning och utvalda målgrupper även inom strategiska områden. All personal har erbjudits studiedag om barns språk och utemiljö. Arbetslag har handledning. En lärande organisation eftersträvas och kollegiala utbyten organiseras kring strategiskt viktiga områden för såväl ledningspersonal som övriga medarbetare. Barnskötare uppmanas och stöttas att fortbilda sig till förskollärare. Förskollärare uppmuntras att vidareutbilda sig och skaffa spetskompetens.

Inom social omsorg genomgår alla enhetschefer och biträdande enhetschefer inom myndighetsutövningen en utbildning i coachande ledarskap. Personalen som arbetar med stöd och service till personer med funktionsnedsättning har deltagit i Carpes utbildningar. Ett antal socialsekreterare vid barn och ungdomsenheten har påbörjat och genomgår stadens 15 poängs utbildning inom verksamhetsområdet.

Inom äldreomsorgen och övriga verksamheter erbjuds medarbetare kompetensutveckling efter såväl verksamhetens som individens eget behov. Kompetensfrågan tas upp i medarbetarsamtalet och som ska resultera i en utvecklingsplan.

Totalt tjugo personer, enhetschefer och skyddsombud, har genomgått en sexdagars arbetsmiljöutbildning i företagshälsovårdens regi.

Förvaltningsledningen har genomgått en kompetenskartläggning och utvärdering enligt FARAX-metoden. Resultatet låg överlag väsentligt bättre än genomsnittet för de chefer i staden som tidigare har genomgått analysen.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
EU-projekt i samverkan med Riga, Liepaja och Lidingö stad för ledarskapsutveckling fortsätter. Kommentar: Ansökan har genomförts.	2009-01-01	2010-12-31	
Fortbildning av enhetschefer ska genomföras i förvaltningens eget Chefsforum. Kommentar: Fortbildning av förvaltningens enhets- och avdelningschefer har fortsatt genom chefsforum. Utbildningar som genomförts är bland annat nya samverkansöverenskommelsen(FAS 05),ekonomi, ett seminarium med tema "hälsa." Under september månad behandlades kommunikation och ledarskap, balans i livet samt hur chefer kommunicerar med sina team.	2005-01-01	2009-12-31	
Inom äldreomsorgen används modellen Kravmärkt Yrkesroll för kompetensutveckling. Bl.a. genomförs utbildning i demens, geriatriska sjukdomar, kost och dokumentation. Kommentar: Utbildningsinsatser har genomförts enligt planering.	2005-11-01	2010-12-31	
Medarbetare inom förskolan ska erbjudas pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare. Kommentar: Under året har sju barnskötare deltagit i fortbildning till förskollärare.	2003-01-01	2009-12-31	
Nya chefer ska erbjudas utbildning i chefskörkortet. Kommentar: Nyanställda chefer erbjuds utbildning i chefskörkortet. Förvaltningen anmäler successivt de chefer som nyanställts.	2008-01-01	2009-12-31	
Utbildning i det nya samverkansavtalet FAS 05 ska genomföras Kommentar: Utbildning för samtliga avdelnings- och enhetschefer i det nya samverkansavtalet FAS 05 har genomförts.	2008-10-22	2009-12-31	
Vård- och omsorgspersonal inom äldreomsorgen erbjuds grundutbildning. Kommentar: Vårdpersonal erbjuds också kompetensutveckling inom Kravmärkt Yrkesroll.	2003-01-01	2009-12-31	

NÄMNDMÅL:

Sjukfrånvaron ska minska jämfört med 2008

● Uppfylls helt

Sjukfrånvaron bland anställda i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning uppgick till 8,1 % under år 2009. Detta visar på en minskning i jämförelse med år 2008 då sjukfrånvaron var 9,9 %. År 2007 uppgick sjukfrånvaron till 10,2 %. En betydande del av anställda som varit helt sjukskrivna har återkommit i arbete. Ett samverkansprojekt vars syfte är att minska korttidssjukfrånvaron har påbörjats under året. Cheferna arbetar utifrån stadens gemensamma rehabiliteringsprocess. Dessvärre blir processen utdragen i tiden genom alla ingående moment, vilket gör att sjukfrånvaron minskar i långsammare takt än vad årsmålet kräver. Det systematiska arbetet med att sänka sjukfrånvaron ger grund för en fortsatt minskning av sjuktalet under 2010.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Cheferna ska utveckla det hälsofrämjande ledarskapet.	2008-01-01	2009-12-31	

Kommentar: En kickoff med fokus på Hälsa har genomförts för enhetschefer, bitr. enhetschefer och hälsocoacher.

Kartläggning av arbetsförmåga av långtidssjukskrivna i samarbete med företagshälsovården	2008-10-22	2009-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar: Genom samverkan med företagshälsovård och försäkringskassa har en kartläggning av arbetsförmågan hos långtidssjukskrivna medarbetare genomförts.

Möten och samarbete mellan enhetschefer, personalavdelning, företagshälsovård och de fackliga organisationerna ska minska sjukfrånvaron	2008-10-22	2009-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Möten har genomförts mellan anställda, fackliga representanter, företagshälsovård, försäkringskassa och personalspecialister.

Riktade insatser ska genomföras vid sju utvalda enheter med hög sjukfrånvaro.	2008-10-22	2009-12-31	
---	------------	------------	--

Kommentar: Personalspecialisterna har träffat anställda med hög korttidsfrånvaro inom förskoleverksamheten. Erfarenheten från samtalen med personal föranledde stadsdelsnämnden att söka projektmedel i samverkan med företagshälsovården i syfte att sänka korttidsfrånvaron inom yrkesgrupperna vårdbiträden, undersköterskor och personliga assistenter. Projektet påbörjades hösten 2009 och fortsätter under 2010.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Systematiska uppföljningsmöten med ☑ enhetscheferna gällande frånvaron ska genomföras	2008-10-22	2009-12-31	
Kommentar: Varje tisdag har enhetschefer haft möjlighet att boka in tid då de tillsammans med personalspecialisterna går igenom antalet sjukskrivna samt får råd och stöd i hur man går vidare.			
Utbilda stadsdelsförvaltningens chefer i ☑ rehabiliteringsprocessen.	2007-12-04	2009-01-31	
Kommentar: Enhetschefer, avdelningschefer och stadsdelsdirektör har genomgått utbildning i stadens rehabiliteringsprocess			

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har bidragit till måluppfyllelsen genom att ha minskat administrationskostnaderna samt genom att uppnå hög måluppfyllelse inom beslutad budget. Nämndens mål bedöms uppfyllas i allt väsentligt. Några dock inte inom beslutad budget. Internkontrollen fortsätter att utvecklas och risk- och väsentlighetsanalys genomförs av alla enheter. Utbildning har genomförts i syfte att uppnå ökad prognossäkerhet. Det ekonomiska utfallet för 2009 visar efter resultatöverföring ett överskott jämfört med budget med 5,2 mnkr, vilket motsvarar ca 0,4 promille av budgeten. Årsmålet för hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för egen regi har inte kunnat uppnås för äldreomsorgen. Anledningen är att lokalkostnaderna enligt indikatorn även avser lokaler för driftentreprenader. Under året har delar av ekonomifunktionen som fakturahantering, kassa/bank och systemförvaltning förts över serviceförvaltningen.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

● Uppfylls helt

Bokslutet för år 2009 redovisar före resultatöverföring ett överskott med 11,4 mnkr eller ca 8 promille jämfört med budget. Efter resultatöverföring redovisas ett överskott med 5,2 mnkr eller ca 4 promille. Prognossäkerheten har varit god.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nämndens budgetföljksamhet efter □ tekniska justeringar (alla nämnder)		100 %	100 %	Årsredovisning 2009
Nämndens budgetföljksamhet före ● tekniska justeringar (alla nämnder)	99,2 %	100 %	100 %	Årsredovisning 2009

NÄMNDMÅL:**Nämndens verksamheter ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt och inom beslutad budget**

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

- Intern kontroll ska genomföras och
☑ dokumenteras inom samtliga enheter.

2009-01-01

2009-12-31

Kommentar: Utbildning i intern kontroll har genomförts för chefer. Cheferna informerades om att intern kontroll ska genomföras och dokumenteras. Enheternas interna kontroll har följts upp i enlighet med internkontrollplan 2009. Risk- och väsentlighetsanalys har genomförts av enheterna. Resultatet har beaktats i samband med framtagandet av internkontrollplan för 2010

- Utbildningar/information i budget- och
☑ uppföljningsfrågor samt intern kontroll.

2009-01-01

2009-12-31

Kommentar: Ekonomiavdelningen har under våren genomfört utbildningar i ekonomifrågor och rapportverktygen Business Objects Infoview samt i internkontroll.

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

Utfall jämfört med budget för år 2009

(mnkr)	Budget	Utfall		Budget	Utfall		Budget	Utfall	
	kostn.	kostn.	Diff.	intäkter	intäkter	Diff.	netto	netto	Diff.
Nämnd- och förvaltningsadministration	50,0	44,2	5,8	-1,3	-2,9	1,6	48,7	41,3	7,4
Individ- och familjeomsorg	125,4	139,3	-13,9	-10,7	-17,2	6,5	114,7	122,1	-7,4
<i>varav socialpsykiatri</i>	46,8	50,5	-3,7	-5,2	-7,7	2,5	41,6	42,8	-1,2
Flyktingmottagande	2,7	2,3	0,4	0,0	0,0	0,0	2,7	2,3	0,4
Stadsmiljöverksamhet	13,6	13,9	-0,3	0,0	-1,7	1,7	13,6	12,2	1,4
avskrivningar	2,3	2,2	0,1	0,0	0,0	0,0	2,3	2,2	0,1
internräntor	2,5	2,3	0,2	0,0	0,0	0,0	2,5	2,3	0,2
Förskoleverksamhet	436,2	419,8	16,4	-58,4	-46,7	-11,7	377,8	373,1	4,7
Äldreomsorg	633,8	634,5	-0,7	-93,5	-96,9	3,4	540,3	537,6	2,7
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	248,0	257,5	-9,5	-57,6	-58,2	0,6	190,4	199,3	-8,9
Kultur- och föreningsverksamhet	21,7	18,3	3,4	-1,7	-1,7	0,0	20,0	16,7	3,3
Arbetsmarknadsåtgärder	5,6	4,9	0,7	-2,2	-2,9	0,7	3,4	2,0	1,4
Ekonomiskt bistånd	65,6	61,1	4,5	-1,4	-1,9	0,5	64,2	59,2	5,0
<i>varav handläggare</i>	16,4	16,4	0,0	0,0	-0,1	0,1	16,4	16,3	0,1
Övrig verksamhet	3,2	2,1	1,1	0,0	0,0	0,0	3,2	2,1	1,1
Summa stadsdelsnämnd	1 610,6	1 602,6	8,0	-226,8	-230,2	3,4	1 383,8	1 372,4	11,4
Uttag/avsättning resultatfond									-6,3
Avvecklat resultatenheter									0,1
Summa efter resultatdisposition									5,2

Administration

	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Nämnd och förvaltningsadministration	48,7	41,3	7,4
Summa verksamheten	48,7	41,3	7,4

Utfallet i årsredovisningen för år 2009 visar ett nettoöverskott med 7,4 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror på ökade intäkter för sålda tjänster, minskade personalkostnader genom övergång till privata regi och

stadigvarande sjukersättning lägre IT-kostnader samt kapitalkostnader för maskiner och inventarier med 0,3 mnkr.

Individ- och familjeomsorg

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Individ- och familjeomsorg	114,7	122,1	-7,4
Summa verksamheten	114,7	122,1	-7,4

Insatser för barn och ungdom, missbruksvård och socialpsykiatri visar ett nettounderskott med 7,4 mnkr jämfört med budget före resultatöverföring och 7,8 efter resultatöverföring.

Socialpsykiatrin visar ett nettounderskott med 1,2 mnkr före resultatöverföring och 1,7 mnkr efter resultatöverföring vilket beror på ökade kostnader för boende och boendestöd.

Barn- och ungdomsenheten visar ett nettounderskott med 5,7 mnkr vilket beror på insatser för ungdomar med en svår och sammansatt problematik vilket medfört långvariga SiS-placeringar under året.

Vuxenenheten har ett nettounderskott med 0,7 mnkr. Det beror främst på höga vårdkostnader i form av LVM-vård för unga vuxna med allvarliga missbruksproblem.

Flyktingmottagande

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Flyktingmottagande	2,7	2,3	0,4
Summa verksamheten	2,7	2,3	0,4

Flyktingmottagandet visar ett nettoöverskott med 0,4 mnkr jämfört med budget vilket beror på minskat antal nyanlända flyktingar.

Stadsmiljöverksamhet och investeringar

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Stadsmiljöverksamhet	13,6	12,2	1,4
<i>avskrivningar</i>	2,3	2,2	0,1
<i>internränta</i>	2,5	2,3	0,2
Summa verksamheten	18,4	16,7	1,7

Utfall för årsredovisning år 2009 för driftverksamheten visar ett nettoöverskott 1,4 mnkr mot budget. Detta beror på minskade personalkostnader och minskade kostnader för akuta insatser. Kapitalkostnader för inom parkinvesteringar visar ett överskott med 0,3 mnkr. Överskottet beror på en förskjutning i tidplanen för genomförandet av investeringar.

Investeringsplan

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Parkinvesteringar	7,2	6	1,2
Maskiner och inventarier	6,5	5,7	0,8
Summa investeringsplan	13,7	11,7	2

Årsutfallet för 2009 avseende investeringsutgifter visar ett överskott med 2,0 mnkr mot investeringsplanen. Investeringsutgifterna för parkanläggningar blev 1,2 mnkr lägre än beräknat för 2009, varav upprustningen av Johannisdalsparken hade minskade investeringsutgifter med 1,3 mnkr och Sannadalsparken hade ökade investeringsutgifter med 0,1 mnkr. Investeringsutgifterna för maskiner och inventarier uppgick till med 0,8 mnkr lägre än investeringsplanen. Investeringarna avser bl.a. i utbyte av äldre vitvaror i syfte att få ned energiförbrukningen samt i utrustning av nya förskoleavdelningar.

Förskola

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Förskola	377,8	373,1	4,7
Summa verksamheten	377,8	373,1	4,7

Verksamheten visar ett nettoöverskott med 4,7 mnkr före resultatdispositioner. Avvikelsen består av ett överskott inom förskoleverksamheten med 4,7 mnkr. Efter resultatdispositioner visar förskoleverksamheten ett nettoöverskott med 2,3 mnkr netto. Överskottet inom förskolan beror i huvudsak på volymökningen inom verksamheten.

Förskolornas resultatenheter förde över ett överskott från 2008 med 5,9 mnkr. Till 2010 överförs ett överskott om 8,2 mnkr vilket innebär en ökning av fonden med 2,3 mnkr. Ett förskoleområde har ett underskott som förs över till 2010, fonden täcker inte underskottet. Ett förskoleområde har ett underskott 2009 som täcks av tidigare års överskott. Övriga förskoleområden har ett överskott som förs över till 2010.

Äldreomsorg

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Äldreomsorg	540,3	537,6	2,7
Summa verksamheten	540,3	537,6	2,7

Verksamheten redovisar ett nettoöverskott om 2,7 mnkr före resultatdispositioner. Avvikelsen avser i huvudsak utförarenheternas resultat. Efter resultatdispositioner visar verksamheten ett överskott om 0,5 mnkr.

Äldreomsorgens resultatenheter redovisar sammanlagt ett överskott om 2,3 mnkr. Resultatet som har förts över från år 2008 uppgår till 0,4 mnkr. Ett överskott om 2,7 mnkr förs över till år 2010.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	190,4	199,3	-8,9
Summa verksamheten	190,4	199,3	-8,9

Verksamheten visar ett nettounderskott med 8,9 mnkr. före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett underskott med 10,1 mnkr.

Orsaken till underskottet, som hänförs till beställarsidan, är främst att ett flertal personer beviljats mycket omfattande insatser i form av personlig assistans enligt LSS, men fått avslag av försäkringskassan på ansökan om LASS. I övrigt kan konstateras att kostnaderna för insatserna hjälp i hemmet, ledsagning samt tillsyn för barn över 12 år ökat kraftigt under året. Det inledda avvecklingen av Klubbäckens barn- och ungdomsboenden har också genererat ett underskott. Resultatenheterna visar ett sammantaget överskott motsvarande 1,8 mnkr.

Kultur- och föreningsverksamhet

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Kultur- och föreningsverksamhet	20	16,7	3,3
Summa verksamheten	20	16,7	3,3

Utfallet i årsredovisning år 2009 visat ett nettoöverskott med 3,3 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror på minskade kostnader för kolloverksamhet, kultur- och föreningsbidrag och fritidsverksamhet samt ökade intäkter för fritidsverksamhet. I kultur- och föreningsverksamheten ingår verksamheter för barn- och ungdom (avdelningen för social omsorg), kolloverksamhet(förskoleavdelningen) samt kultur- och föreningsbidra (samhällsplaneringsavdelningen). Alla barn som sökt kollo har fått plats, men antalet barn blev färre än beräknat.

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Arbetsmarknadsåtgärder	3,4	2,0	1,4
Summa verksamheten	3,4	2,0	1,4

Utfallet visar ett överskott med 1,4 mnkr. Avvikelsen beror på minskade nettokostnader med 1,3 mnkr för tomma OSA-platser genom sjukfrånvaro,

deltagare som har slutat eller varit deltidsanställda samt minskade kostnader med 0,1 mnkr för feriearbete.

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Ekonomiskt bistånd	64,2	59,2	5,0
Summa verksamheten	64,2	59,2	5,0

Kostnader för ekonomiskt bistånd visar ett nettoöverskott med 5,0 mnkr. Minskningen av ekonomiskt bistånd bedöms bero på detaljerade arbetsplaner, noggranna uppföljningar, samverkan med bland annat förtroendeläkare samt individuella åtgärder utifrån arbetslinje.

Övrig verksamhet

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Övriga	3,2	2,1	1,1
Summa övrig verksamhet	3,2	2,1	1,1

Utfallet i årsredovisning för år 2009 visat ett nettoöverskott med 1,1 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror på lägre kostnader för omstrukturering av lokaler.

Utfall jämfört med prognos

Netto	Prognos	Prognos	Utfall	Diff.	Diff.
	på	på	bokslut	T1/ bokslut	T2/ bokslut
	årsutfall	årsutfall			
	T1	T2			
Mnkr					
Nämnd- och förvaltningsadministration	47,3	45,8	41,3	-6,0	-4,5
Individ- och familjeomsorg	120,0	118,9	122,1	2,1	3,2
<i>varav socialpsykiatri</i>	40,1	40,7	42,8	2,7	2,1
Flyktmottagande	2,8	2,4	2,3	-0,5	-0,1
Stadsmiljöverksamhet	13,4	12,6	12,2	-1,2	-0,4
avskrivningar	2,2	2,1	2,2	0,0	0,1
internräntor	2,4	2,3	2,3	-0,1	0,0
Förskoleverksamhet	375,8	376,7	373,1	-2,7	-3,6
Äldreomsorg	542,3	540,6	537,6	-4,7	-3,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	190,4	194,7	199,3	8,9	4,6
Kultur- och föreningsverksamhet	17,0	17,2	16,7	-0,3	-0,5
Arbetsmarknadsåtgärder	3,3	2,8	2,0	-1,3	-0,8
Ekonomiskt bistånd	63,0	59,3	59,2	-3,8	-0,1
<i>varav handläggare</i>	16,1	16,4	16,3	0,2	-0,1
Övrig verksamhet	1,7	1,7	2,1	0,4	0,4
Summa sdn	1 381,6	1 377,1	1 372,4	-9,2	-4,7

Administration

Nettokostnaderna har minskat med 6,0 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och med 4,5 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Förbättringen beror på minskade personalkostnader för vakanshållning samt ökade intäkter för sålda tjänster och återsökning av sjuklön från försäkringskassan.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnaden har ökat med 2,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 samt ökat med 3,2 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Skillnaderna beror på ökat antal skyddsplaceringar för barn- och ungdomsenheten samt ökade boende- och vårdkostnader inom missbruksvård och socialpsykiatri.

Flyktingmottagande

Nettokostnaderna har minskat med 0,5 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 1 och har minskat med 0,1 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Skillnaden beror huvudsakligen på minskat antal flyktingar.

Stadsmiljöverksamhet

Nettokostnaderna har minskat med 1,2 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 1 och minskat med 0,4 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Förbättringen beror på minskade kostnader för akuta åtgärder samt minskade personalkostnader. Utfallet för kapitalkostnader är oförändrat jämfört med prognoserna i tertiärrapport 1 och 2, men med en inbördes förskjutning så att kostnaderna för avskrivningar har ökat med 0,1 mnkr och kostnaderna för internränta har minskat med 0,1 mnkr.

Förskoleverksamhet

Nettokostnaderna har minskat med 2,7 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 1 och minskat med 3,6 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Minskningen beror på lägre kostnader inom resultatenheterna. Differensen mellan budgeterade intäkter och utfall beror i huvudsak på att förutbetalda intäkter för stimulansbidrag har periodiserats till 2010. Differensen mellan budgeterade kostnader och utfall beror på volymökning inom verksamheten samt att vissa kostnader för utbyggnad av förskolor kommer att utföras först 2010.

Äldreomsorg

Nettokostnader har minskat med 4,7 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 1 och minskat med 3,0 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Minskningen beror på minskade personalkostnader genom bl.a. schemaändringar och lägre behov av heldygnssomsorg samt lägre kostnader för övertalighet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Nettokostnaden har ökat med 8,9 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 1 och ökat med 4,6 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Avvikelsen beror främst på ökade kostnader inom beställarenheten samt pågående avveckling av Klubbbackens barn- och ungdomsboende.

Kultur- och föreningsverksamhet

Nettokostnaderna har minskat med 0,3 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 1 och minskat med 0,5 mnkr jämfört med prognosen i tertiärrapport 2. Minskningen av nettokostnaderna beror på minskade kostnader för fritidsverksamhet, kolloverksamhet och konsumentvägledning samt ökade intäkter för lokaler.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Nettokostnaderna har minskat med 5,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och minskat med 0,9 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Detta beror främst på lägre kostnader för bl.a. hotellboende samt minskade kostnader för OSA-anställningar.

Kostnads- och intäktsutveckling

Mnkr	Kostnader			Intäkter			Netto		
	Utfall 2008	Utfall 2009	Utv.	Utfall 2008	Utfall 2009	Utv.	Netto 2008	Netto 2009	Utv.
Nämnd- och förvaltningsadministration	46,2	44,2	-1,9	-2,1	-2,9	-0,7	44,0	41,3	-2,7
Individ- och familjeomsorg	140,2	139,3	-0,9	-14,2	-17,2	-3,1	126,0	122,1	-4,0
<i>varav socialpsykiatri</i>	51,7	50,5	-1,1	-6,8	-7,7	-1,0	44,9	42,8	-2,1
Flyktingmottagande	4,4	2,3	-2,0	0,0	-0,0	-0,0	4,4	2,3	-2,1
Stadsmiljöverksamhet	14,0	13,9	-0,1	-0,4	-1,7	-1,3	13,6	12,2	-1,4
avskrivningar	1,9	2,2	0,3	0,0	0,0	0,0	1,9	2,2	0,3
internräntor	2,2	2,3	0,1	0,0	0,0	0,0	2,2	2,3	0,1
Förskoleverksamhet	376,5	419,8	43,4	-40,6	-46,7	-6,1	335,9	373,1	37,2
Äldreomsorg	601,1	634,5	33,4	-88,9	-96,9	-8,0	512,2	537,6	25,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	257,6	257,5	-0,0	-70,0	-58,2	11,8	187,6	199,3	11,7
Kultur- och föreningsverksamhet	18,6	18,3	-0,3	-1,8	-1,7	0,1	16,8	16,7	-0,1
Arbetsmarknadsåtgärder	6,9	4,9	-1,9	-4,5	-2,9	1,6	2,3	2,0	-0,3
Ekonomiskt bistånd	56,2	61,1	4,9	-1,9	-1,9	-0,0	54,4	59,2	4,8
<i>varav handläggare</i>	14,9	16,4	1,5	-0,1	-0,1	-0,0	14,8	16,3	1,5
Övrig verksamhet	2,0	2,1	0,1	0,0	-0,0	-0,0	2,0	2,1	0,1
Summa stadsdelsnämnd	1 527,7	1 602,6	74,9	-224,5	-230,2	-5,7	1 303,2	1 372,4	69,2

(- minskade kostnader, ökade intäkter. + ökade kostnader, minskade intäkter)

Administration

Kostnaderna har minskat med 1,9 mnkr jämfört med år 2008. Minskningen beror på minskade personalkostnader genom övergång till privata regi och minskade IT-kostnader. Intäkterna har ökat med 0,7 mnkr jämfört med år 2008. Ökningen beror på sålda tjänster.

Individ- och familjeomsorg

Kostnaderna har minskat med 0,9 mnkr och intäkterna har ökat med 3,1 mnkr jämfört med år 2008. Kostnadsminskningen beror i huvudsak på minskade vård- och boendekostnader. I minskningen ingår även ökade kostnader för

insatser för ensamkommande ungdomar och familjeinsatser för personer utan uppehållstillstånd. Intäktsökningen beror främst på ökade intäkter från migrationsverket för insatser för ensamkommande ungdomar och familjeinsatser för personer utan uppehållstillstånd samt intäkter för projekt inom enheten för barn och ungdom.

Flyktingmottagande

Kostnaderna har minskat med 2,0 mnkr jämfört med år 2008 vilket beror på minskat antal flyktingar. **Stadsmiljöverksamhet**

Kostnaderna har minskat med 0,1 mnkr och intäkterna har ökat med 1,3 mnkr. I detta ingår miljömiljardsprojektet med 1,7 mnkr. Minskningen beror på minskade kostnader för akuta åtgärder och minskade personalkostnader samt ökade intäkter för vidarefakturerings mot annan förvaltning på grund av redovisningsteknisk ändring.

Förskoleverksamhet

Kostnaderna för förskoleverksamhet har ökat med 43,4 mnkr och intäkterna har ökat med 6,1 mnkr, jämfört med 2008. Förändringen beror i huvudsak på prestationsförändringar och kostnader för lönerörelsen.

Äldreomsorg

Kostnaderna har ökat med 33,4 mnkr och intäkterna har ökat med 8,0 mnkr jämfört med utfallet för år 2008. Ökningen förklaras av ökade kostnader och intäkter för försäljning av platser till andra stadsdelar, ökade intäkter för äldreomsorgsavgifter samt ökade kostnader för pris- och löneökningar.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnaderna är oförändrade jämfört med år 2008. Intäkterna har minskat med 11,8 mnkr. Intäktsminskningen beror främst på minskad LASS-ersättning från försäkringskassan samt vakanta platser på Klubbäckens barn- och ungdomsboende.

Kultur- och föreningsverksamhet

Kostnaderna har minskat med 0,3 mnkr och intäkterna har minskat med 0,1 mnkr. Minskningen beror huvudsakligen på minskade kostnader för kolloverksamhet och fritidsverksamhet.

Arbetsmarknadsåtgärder

Kostnaderna har minskat med 1,9 mnkr och intäkterna har minskat med 1,6 mnkr. Minskningen beror främst på minskade kostnader och intäkter för OSA-anställningar.

Ekonomiskt bistånd

Kostnaderna har ökat med 4,9 mnkr och intäkterna har varit oförändrade jämfört med år 2008.

Personalkostnadsutveckling

Mnkr	Utfall 2008	Utfall 2009	Förändring
Nämnd- och förvaltningsadministration	31,9	25,9	-6,0
Individ- och familjeomsorg	67,8	71,9	4,1
Stadsmiljöverksamhet	1,2	0,6	-0,6
Förskoleverksamhet	279,9	308,9	29,0
Äldreomsorg	242,8	198,4	-44,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	139,2	133,0	-6,2
Kultur- och föreningsverksamhet	5,4	3,5	-1,9
Arbetsmarknadsåtgärder	6,7	4,7	-2,0
Ekonomiskt bistånd	11,8	13,4	1,6
Övrig verksamhet	0,2	1,6	1,4
	786,9	761,9	-25,0

Personalkostnaderna har minskat med 25,0 mnkr jämfört med år 2008 totalt för förvaltningen.

Inom administrationen har personalkostnaderna minskat med 6,0 mnkr jämfört med 2008. Minskningen beror på övergång till privat regi samt till serviceförvaltningen.

Inom individ- och familjeomsorgen har personalkostnaderna ökat med 4,1 mnkr och avser effekter av lönerörelsen, ökade kostnader för familjehem samt nytt boendestödsteam med neuropsykiatrisk inriktning.

Inom stadsmiljöverksamheten har personalkostnaderna minskat med 0,6 mnkr genom pensionsavgång och vakanshållning.

Inom förskoleverksamheten har personalkostnaderna ökat med 29,0 mnkr till följd av prestationsökningar och effekter av lönerörelsen.

Inom äldreomsorgen har personalkostnaderna minskat med 44,4 mnkr jämfört med år 2008. Minskningen beror på övergången av hus B på Fruängsgården till entreprenad fr.o.m. november 2008.

Inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning har personalkostnaderna minskat med 6,2 mnkr huvudsakligen till följd av effektiviseringar inom utförarenheterna samt pågående avveckling av Klubbbackens barn- och ungdomsboende.

Inom kultur- och föreningsverksamhet har personalkostnaderna minskat med 1,9 mnkr. Minskningen beror främst på verksamhetsövergången inom parklekarna Vippan och Lugnet.

Inom arbetsmarknadsåtgärder har personalkostnaderna minskat med 2,0 mnkr genom minskade arbetsmarknadsåtgärder avseende OSA-anställningar.

Inom ekonomiskt bistånd har personalkostnaderna ökat med 1,6 mnkr främst beroende på löneökningar och organisationsförändringar.

Inom övrig verksamhet har personalkostnaderna ökat med 1,4 mnkr. Ökningen avser omstrukturering m.m.

Omslutningsförändringar

Nämnden har under året beslutat om omslutningsökningar med totalt 175,3 mnkr. Dessa avser i huvudsak sålda platser inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning, egenavgifter m.m. inom äldreomsorg, stimulansbidrag samt kostnader och intäkter för olika projekt. En specifikation av omslutningsförändringarna finns i bilaga 1 Stadsledningskontorets blanketter.

Resultatenheter

Totalt fördes 7,8 mnkr över från år 2008. Resultatenheterna redovisade ett överskott med 6,3 mnkr under år 2009. Ett ackumulerat överskott med 14,1 mnkr förs över till år 2010.

En mer detaljerad redovisning av resultatenheternas verksamhet och ekonomiska utfall finns under respektive enhets årsredovisning.

Förskoleområden	Budget 2009	Resultat från 2008	Resultat 2009	Resultat i fond 2010
Västertorp	38 345	13	1 429	1 442
Mälarhöjden	35 021	468	11	479
Fruängen	30 348	895	545	1 440
Hägerstensåsen	27 327	1 377	59	1 436
Axelsberg-Örnsberg	45 271	608	-382	226
Gröndal	27 444	75	-431	-356
Ekensberg-Aspudden	45 591	996	175	1 171
Midsommarkransen	48 775	891	612	1 503
Årstadal	38 820	561	305	866
Summa	336 942	5 884	2 323	8 207

Ett ackumulerat överskott med 5,9 mnkr fördes över från 2008. Till år 2010 överförs ett överskott med 8,2 mnkr, vilket innebär en ökning av fonden med 2,3 mnkr under 2009. Ett förskoleområde har ett underskott som förs över till 2010, fonden täcker inte underskottet. Ett förskoleområde har ett underskott

2009 som täcks av tidigare års överskott. Övriga förskoleområden har ett överskott som förs över till 2010.

Social Omsorg	Budget 2009	Resultat från 2008	Resultat 2009	Resultat fond 2010
Liljeholmens gruppboendestäder	35 796	0	1 336	1 336
Liljeholmens dagliga verksamhet	25 361	0	-55	-55
Glasade gångens dagliga verksamhet	11 739	8	547	555
Västertorps dagliga verksamhet	3 430	244	99	343
Hägerstens gruppboendestäder	18 483	1 012	-591	421
Socialpsykiatriska boendeenhet	19 161	0	448	448
Fruängens yrkesgrupp	1 722	130	42	172
Klubbackens barn- och ungdomsboende, avvecklad VP 2009	0	126	0	0
Summa	54 535	1 520	1 826	3 220

Ett ackumulerat överskott med 1,5 mnkr fördes över från 2008 i samband med att Klubbackens barn- och ungdomsboende upplöstes som resultatenhet i samband med verksamhetsplan 2009. Överskottet om 0,1 mnkr förs därmed inte över till 2010. Två nya resultatenheter har tillkommit 2009. Till år 2010 överförs ett överskott med 3,2 mnkr, vilket innebär en ökning av fonden med 1,8 mnkr under 2009.

Äldreomsorg	Budget	Resultat	ResultatI fond	
	2009	från 2008	2009	2010
Axgården	27 692	-832	-14	-846
Trekantens servicehus	25 861	-728	804	76
Fruängsgårdens servicehus	25 389	1 381	804	2 185
Rehabenheten	11 644	197	320	517
Hägerstens hemtjänst	28 370	0	-192	-192
Liljeholmens hemtjänst	36 904	423	516	939
Summa	155 860	441	2 238	2 679

Ett ackumulerat överskott med 0,4 mnkr fördes över från 2008. Till 2010 överförs ett överskott med 2,7 mnkr, vilket innebär en ökning av fonden med 2,3 mnkr under år 2009.

Analys av balansräkning

Balansomslutningen har ökat med 4,2 mnkr från årets ingående balans till 118,9 mnkr i årets utgående balans.

Anläggningstillgångarna har ökat totalt med 9,3 mnkr, varav 4,5 mnkr för mark, byggnader och tekniska anläggningar samt 4,8 mnkr för maskiner och inventarier vilket är nytt för 2009.

Omsättningstillgångarna har totalt minskat med 5,1 mnkr där minskningen till största delen beror på en faktura på 5,6 mnkr mot Finansförvaltningen avseende Stimulansbidrag 2008 låg i kundreskontran förra året. Förutbetalda kostnader har ökat med 4,4 mnkr beroende på utbyggnationer som medför fler hyror.

På skuldsidan har de externa leverantörsskulder minskat med 2,9 mnkr då vi förra året hade stora fakturor i leverantörsreskontran som avsåg projekt. De interna leverantörsskulder mot andra förvaltningar i staden har minskat med 4,4 mnkr vilket bland annat kan förklaras med att vi förra året även hade LASS-faktura för november mot Stadsledningskontoret i reskontran, samt några andra fakturor av enstaka karaktär mot förvaltningar.

Övriga kortfristiga skulder har minskat med 1,6 mnkr då man under året använt projektmedel inom äldreomsorgen som vi fått redan under 2008.

Förutbetalda intäkter har ökat med 7,3 mnkr där största delen är fakturerade men ej förbrukade medel stimulansbidrag.

Investeringar

Under 2009 har upprustningen av Johannisdalsparken i Mälarhöjden slutförts. Slutbesiktning har gjorts. Investeringsutgifterna för projektet blev lägre än beräknat för 2009, 3,8 mnkr mot budgeterade 5.1 mnkr. Programarbetet för

upprustningen av Sannadalsparken har både försenats och fördröjats. Ett genomförandebeslut togs upp i stadsdelsnämnden i maj. Från 2008 har 0,1 mnkr ombudgeterats till 2009. Investeringsutgifterna för programarbetet uppgick emellertid till 0,2 mnkr.

För 2009 hade Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd 2,0 mnkr i s.k. nycklade investeringsmedel för investeringar i stadsdelens parker. Som underlag för vilka investeringar som ska genomföras används stadsdelens parkplan. I huvudsak kommer nödvändiga åtgärder i parker och på trappor att genomföras. Se bilaga 1 SLK blanketter.

Investeringsplanen för maskiner och inventarier som uppgick till 6,5 mnkr har inte använts fullt ut. Totalt gjordes investeringar i maskiner och inventarier med 5,7 mnkr. Investeringar görs bl.a. i utbyte av äldre vitvaror i syfte att få ned energiförbrukningen samt i utrustning av nya förskoleavdelningar.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt.

Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

Ombudgeteringar

Nämnden har under 2009 erhållit budgetjustering med 0,2 mnkr för ett samverkansprojekt för att minska korttidssjukfrånvaron. Projektet har påbörjats men endast ca 30 tkr har förbrukats av budgetmedlen under 2009. Dessa har periodiserats till år 2010. Nämnden begär ombudgetering av projektmedel med 0,2 mnkr till år 2010.

Medel för lokaländamål

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har 2009 erhållit stimulansbidrag för utbyggnad av förskolan med 22,4 mnkr. Kapaciteten har utökats med 504 platser. Stadsdelsnämnden har erhållit bidrag för höga hyror inom förskolan med 3,7 mnkr. Stimulansbidrag för ny-, om- och tillbyggnad av äldreboende har erhållits med 0,5 mnkr för projekteringskostnader och 3,8 mnkr för tomgångshyror och flyttkostnader. Medlen avser ombyggnationen av ett hus på Axelsbergs servicehus som byggs om till vård- och omsorgsboende. Stimulansbidrag för utbyggnaden av gruppboende för personer med funktionsnedsättning har erhållits med 1,2 mnkr. Nio nya bostäder har tillskapats.

Se bilaga 1

Övrigt

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna

● Uppfylls helt

Målet uppfylls helt. Administrationens andel av totalkostnaderna har minskat. Årsmålen om hyreskostnadernas andel av totalkostnaderna har uppfyllts inom förskoleverksamheten men inte för äldreomsorgen. Årsmålet om antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen har uppfyllts under året.

Uppföljning av verksamhet och ekonomi har skett i månads- och tertialrapporter samt i årsredovisningen. Resultatet av uppföljningen utgör underlag för styrning. Under året har förvaltningen gjort en grundlig genomgång av nämndens väsentliga processer.

Risk- och väsentlighetsanalys utförs av samtliga enheter och resultatet utgör underlag för internkontrollplanen.

Utbildning genomförs minst en gång per år för samtliga enhetschefer och andra nyckelpersoner.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Administrationens andel av de totala kostnaderna (alla nämnder)	3,47 %	3,5 %	tas fram 2009	2009
Kommentar: Årsmålet har uppfyllts.				
● Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)	2 st	2 st	45 st	2009
● Hyreskostnadens andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN förskola)	14,89 %	16 %	tas fram 2009	2009
■ Hyreskostnadernas andel av de totala kostnaderna för stadens verksamhet i egen regi (SDN äldreomsorg)	10,59 %	5 %	tas fram 2009	2009

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar: Indikatorn avser förhållandet mellan nettokostnader för hyror/ lokaler/ lägenheter och totala nettokostnaderna inom äldreomsorgen. I hyreskostnad ingår hyra för verksamhet i egen regi och driftentreprenader med staden som huvudman. Totalkostnaderna för äldreomsorgen avser emellertid endast egen regi. Detta medför att årsmålet inte har kunnat uppnås.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska samverka för ett effektivt och flexibelt lokalutnyttjande för de pedagogiska verksamheterna	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Administrationens andel av de totala kostnaderna ska minska jämfört med 2008

● Uppfylls helt

Kostnaderna för den gemensamma administrationen har minskat med 3,9 mnkr från 44,0 mnkr år 2008 till 41,1 mnkr år 2009.

NÄMNDMÅL:

Styrningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi ska vara tydlig

● Uppfylls helt

Uppföljning av verksamhet och ekonomi har skett i månads- och tertialrapporter samt i årsredovisningen. Resultatet av uppföljningen utgör underlag för styrning. Under året har förvaltningen gjort en grundlig genomgång av nämndens väsentliga processer.

I revisionskontorets årsrapport 2008 för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd framgår att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten var tillräcklig under 2008. Prognoserna över ekonomiskt årsutfall för nämnden har hållits inom målvärdet för 2009.

Risk- och väsentlighetsanalys utförs av samtliga enheter i samband med verksamhetsplanen. Resultatet utgör underlag för internkontrollplanen. Planen följs upp i samband med årsredovisningen. Granskning av den interna kontrollen har genomförts i enlighet med nämndens internkontrollplan och redovisas i bilaga 3.

Utbildning genomförs minst en gång per år för samtliga enhetschefer och andra nyckelpersoner. Utbildningen omfattar prognosmetodik, kontering, periodisering, internkontroll m.m.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Intern kontroll ska genomföras och dokumenteras inom samtliga enheter.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Uppföljning av internkontrollplanen för år 2009 har genomförts under året. Uppföljningen redovisas i bilaga.			
Risk- och väsentlighetsanalys ska genomföras av samtliga enheter.	2009-01-01	2009-12-31	
Kommentar: Risk- och väsentlighetsanalys har genomförts av enheterna och sammanställts av avdelningarna och förvaltningsledning i samband med framtagandet av verksamhetsplan 2009. Väsentliga och allvarliga risker har tagits med i internkontrollplanen för 2009.			

Synpunkter och klagomål

Äldreomsorgsavdelningen har uppdaterat sina rutiner för hantering av synpunkter och klagomål. Gemensamma blanketter för hantering av både muntliga och skriftliga synpunkter har tagits fram. Under 2009 har synpunkter framförts gällande förändringarna på Axelsbergs servicehus. Några enheter har också få synpunkter på utförandet av vården och omsorgen i enskilda ärenden.

Avdelningen för social omsorg har infört en ny blankett för registrering av klagomål som kommer in direkt till enheterna. Sedan rutinen började tillämpas i maj 2009 har 19 klagomål registrerats, varav 16 vid enheten för ekonomiskt bistånd och en vardera vid vuxenenheten, barn- och ungdomsenheten och assistansenheten. Klagomålen har i sex fall gällt bemötande, i fyra fall verksamhet och i nio fall både verksamhet och bemötande. Problemen har i allmänhet kunnat lösas genom att vederbörande chef talat med klienten. I vissa fall har byte skett av handläggare. Några klienter har anfört klagomål till tillsynsmyndigheter. Dessa ärenden har under året redovisats för stadsdelsnämnden.

Övrigt

Feriearbeten för ungdomar

Nämndens kostnader för feriearbetande ungdomar uppgick till ca 0,3 mnkr. Inför sommaren 2009 inkom 218 ansökningar till de 50 platser som fanns i stadsdelsnämndens verksamheter. 57 feriearbetare anställdes.

Sommarkoloni

Nämndens mål att erbjuda alla barn i åldrar 9-16 år plats på kollo har uppfyllts. I Hägersten-Liljeholmens stadsdel bodde det i juni 2009 enligt Utrednings- och statistikkontoret (USK) 4 105 barn i åldern 9-16 år. Föregående år fanns det 4 203 barn i samma ålder.

Erbjudande om kolloplats har skickats till alla i målgruppen. Totalt har 388 barn sökt plats på kollo. Av de sökande har 247 barn har deltagit i kolloverksamhet varav 102 var pojkar och 145 flickor. Antalet sökande som tackat ja har minskat något från föregående år, då 409 barn sökte och 338 deltog.

För inköp av kolloplatser avsattes i budget 2 000 000 kr. Nettokostnaderna uppgick till 1 146 818 kr.

Flest kollodeltagare (108) finns det med föräldrar som tjänar mer än 40 000 kr/mån (högsta avgiftsnivån) och minst (19) från dem som tjänar 0-10 000 kronor/månad (lägsta avgiftsnivån).

Hemlöshet

Enheten beviljades projektmedel för förebyggande insatser för hemlösa med 1,9 mnkr ur centrala medelsreserven. Ett bostödsteam har bildats för att kunna erbjuda stöd på hemmaplan till personer med framförallt kraftigt alkoholmissbruk. Teamet har bestått av en socialsekreterare och en behandlingsassistent. De har arbetat enligt beprövad erfarenhet med flexibilitet och med ett stöd som varit anpassat till den enskildes aktuella situation. Teamet har under hösten haft långsiktig kontakt med 23 personer. Man har också gjort kortare insatser tillsammans med socialsekreterare i ytterligare några ärenden. Arbetet har resulterat i färre och kortare placeringar på institution för den här gruppen. Teamet fortsätter sin verksamhet under år 2010.

Ny vårdform inom psykiatri

Beställarenheten beviljades stimulansbidrag för utbyggnad av särskilda boenden m.m. för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning inkl. hemlösa med 1,1 mnkr. Medlen har finansierat träfflokalen Kravatten som vänder sig till yngre personer med psykiatrisk problematik. Kravattens verksamhet fortsätter under år 2010.

Enheten beviljades även 0,2 mnkr för kompetensutveckling inom socialpsykiatri. Dessa medel kommer att utnyttjas under år 2010.

Upphandling och konkurrensutsättning

Avdelningen för social omsorg har gjort en omfattande genomgång av verksamheterna i syfte att visa vilka verksamheter som kan bli aktuella för konkurrensutsättning. Hela genomgången finns med som bilaga 3 i tertialrapport 2-2009.

Ej verkställda beslut och domar

Se bilaga 1.

Projekt för sänkt sjukfrånvaro

Planeringen av utbildning för chefer i hälsofrämjande och coachande ledarskap i samverkan med företagshälsovården har genomförts under hösten 2009. Insatsen ligger i projektet att minska korttidssjukfrånvaron inom yrkeskategorierna vårdbiträden, undersköterskor och personliga assistenter.

Utbildningsinsatserna startar i januari 2010. Se även bilaga 4.

Uppföljning rehabilitering

Se bilaga 1 Stadsledningskontorets blanketter.

Diskriminering

Hägersten-Liljeholmens hade inget diskrimineringsärende under 2009.

Jämställdhets- och mångfaldsplan

Se bilaga 2 jämställdhets- och mångfaldsplan.

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna

Kommunfullmäktige har givit stadsdelsnämnderna ett uppdrag avseende Nya arrendeavtal mellan Stockholms kommun och koloniträdgårdar och fritidsträdgårdar inom kommunens gränser punkt 9 och 14. Se bilaga 7. Stadsdelsnämnden har svarat: Stadsdelsförvaltningen har sagt upp de två arrendeavtal som löper ut år 2010. Nya avtal kommer att tecknas i januari 2010.